PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 163 (1554) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST, sreda 26. julija 1950 | Cena 15 lir

Glas Jugoslavije v obrambi miru

Za vse narode sveta in sploh za vse poštene ljudi, ki jim je pri srcu svetovni mir in mirna graditev ter napredek človeštva, pomenijo besede, ki so bile izrečene na zadnjem zasedanju NACIONALNEGA KOMITEJA JUGOSLAVIJE ZA MIR, glas majhne in junaške države, ki si je s krvavo borbo priborila svobodo in ki ne želi ničesar drugega kot v miru graditi svojo državo in v njej izgraditi po svoji želji socializem.

Ta glas se dviguje proti vsem mednarodnim sferam, proti delitvi sveta na dva bloka, proti vsakršni tako imenovani «nesebični pomoči», proti politiki zasužnjevanja neodvisnih držav, proti politiki ustvarjanja umetnih pregrad v medsebojni izmenjavi dobrin, proti prisvajanju vloge vodilnih narodov, proti diktiranju njihovega «načina življenja» itd. Ta glas se dviga proti prisvajanju monopola zavarovanja miru s strani te ali one države, kajti vprašanje miru ni monopol ene države, enega razreda, ene politične stranke, temveč je to vprašanje življenjske važnosti za vse poštene napredne, demokratične ljudi na svetu.

Morda je prav zaradi tega Jugoslavija na udarcu propagande ene in drugi strani: s strani reakcije in s strani revizionistov marksizma - leninizma, posebno pa glede odnosov med socialističnimi državami. Ko se namreč neka majhna socialistična država bori za pravilna načela, ki morajo vladati med narodi če se hoče vzpostaviti dolg in pravičen mir, potem to državo brezobzirno napadajo z vseh strani tisti, ki nenavadno mnogo in hrupno govorijo v «imenu miru» in «internacionalizma», njihova dejanja pa dokazujejo ravno nasprotno.

Nikoli ni bila nobena socialistična država izložena besni gonji laži in obrekovanja, nikdar se ni o eni državi izneslo toliko blata in izmišljotin, toliko podtikanj kot o Jugoslaviji v zadnjih dveh letih in sicer zopet v imenu «miru» in «internacionalizma».

Ko se v imenu «miru» in «internacionalizma» napada nova socialistična Jugoslavija, je dobro pogledati, tudi drugo stran medalje, oziroma ozadje te gonje, ki se tako besno vodi proti graditvi socializma v Jugoslaviji.

Druga stran medalje nam namreč kaže očitno nasprotje med besedami in dejanji, ki že dolgo časa obstaja v politiki Sovjetske zveze, nasprotje, ki je prišlo do izraza prav v primeru resolucije IV in vse gonje, ki ji je sledila. Na strani Kominforma se govori o miru, propagira se znameniti stokholmski razglas proti atomski bombi, proti kateri se nabirajo podpisi po vsem svetu, po drugi strani pa se hujskajo narodi proti Jugoslaviji in razvnema se proti njej sovraštvo; od njenih narodov se zahteva, naj strmoglavijo svojo zakonito vlado, ki predstavlja najpopolnejši izraz želj in teženj narodov Jugoslavije za mirom in za mirno graditvijo, za dobrimi sosednimi odnosi in izmenjavo med državami. Politika Kominforma in njegovih satelitov je prebudila ponovno staro sovraštvo, stare šovinistične apetite za ozemljem Jugoslavije.

Toda dejstvo je, da to želijo samo voditelji sosednih narodov, medtem ko sami narodi zelo dobro vedo, da je Jugoslavija izredno mnogo prispevala za razvoj dobrih sosedskih in prijateljskih odnosov. Zaradi tega ne more ta propaganda in gonja uzemiriti dobrih odnosov med narodi Jugoslavije po eni strani in narodi dotičnih držav po drugi strani. Zato morajo kominformistični voditelji uporabljati razne ustrahovalne ukrepe, da bi s terorjem dosegli vsaj del svojih namenov. Po drugi strani pa krijejo svoje temne načrte, ki nimajo nikakršne zveze z idejo socializma in socialističnih odnosov.

Današnja propaganda hegemonije in vodilnega naroda dolži Jugoslavijo, da je postala orožje imperializma, govori o jugoslovanskih vojnohujskaških namenih proti njenim sosednim državam in hoče Jugoslavijo predstaviti kot takšno, kakršni so pravzaprav ti kominformistični sateliti sami. Oni govorijo o tem, kako bobnijo po Jugoslaviji vojaški bobni, govorijo o konvojih ameriškega orožja, govorijo o tem, kako po Jugoslaviji sprehajajo ameriški oficirji, kako drži Jugoslavija pod orožjem milijonsko armado itd. itd.

V resnici pa so oni tisti, ki rožljajo z orožjem pred jugoslovanskimi mejami, oni so tisti, ki ustvarjajo vojno psihozo v svojih državah, ki hujskajo svoje narode z lažnimi vestmi o socialistični Jugoslaviji z namenom, da bi preprečili socialistično graditev, da bi zasužnjili narode Jugoslavije pod hegemonistično politiko voditeljev Sovjetske zveze.

Toda, narodi Jugoslavije so z vsemi svojimi dosedanjimi dejanji dokazali, kot je na zasedanju Nacionalnega komiteja za obrambo miru poudaril minister Milovan Djilas, «da želijo in hočejo živeti z vsemi narodi v miru, z njimi mirno sodelovati in s tem nočejo motiti njihovega notranjega razvoja. Dalje: da hočejo sami gospodariti v svoji domovini ter da njene sile — bodisi politične, gospodarske ali vojaške — ne ogrožajo nobenega naroda, da v njej ne more nobena tuja država imeti in tudi nima nikakršnih sredstev ali skupin, s katerimi bi ogrožala katero koli drugo državo. Končno: da vlada in vsi državni in družbeni činitelji nimajo niti tajnih niti javnih obvez ali sporazumov, s katero koli tujo vlado ali politično skupino, niti se ne pečajo s kakršnimi koli načrti, ki bi s čimer koli ogrožali katero drugo državo».

Ali je potrebno bolj jasnih besed od teh, da Jugoslavija želi mir? Medtem ko vlada povsod živčna vojna, medtem ko je povsod nemir in strah od jutrišnjega dne, delovno ljudstvo Jugoslavije mirno in odločno izvršuje svoje vsakodnevne naloge petletnega plana, ker ve, da jim bo to prineslo boljše in srečnejše življenje, ker ve, da je pot, po kateri [illegible] Partija in Tito — pravilna.

Jugoslavija se z vsemi silami bori za ustvaritev bratstva na Balkanu, za dobre sosedne odnose med večno sprtimi narodi Balkanskega polotoka. Ona brezobzirno razkrinkuje vse temne načrte sovjetskih voditeljev, ki se v svoji politiki vračajo na stara pota razpihovanja sovraštva med balkanskimi narodi. In ko bolgarski voditelji začenjajo govoriti o dimitrovgrajskem in bosiljgrajskem okraju kot o bolgarskem narodnostnem ozemlju, potem delajo to po nalogu svojih gospodarjev; vračajo se s tem v staro politiko koburške bolgarske kamarile. Toda bolgarsko ljudstvo prav dobro ve, in si je zapomnilo vlogo Jugoslavije pri ustvarjanju bratstva in enotnosti balkanskih narodov zlasti v razdobju po drugi svetovni vojni.

Ko danes romunski voditelji razpihujejo sovraštvo proti Jugoslaviji, v bistvu prekinjajo staro tradicijo prijateljstva in miru med jugoslovanskimi narodi in romunskim narodom.

Ali bo roka miru in prijateljstva, ki jo danes nudi Jugoslavija sosednim narodom obvisela v zraku? Če bi narodi sosednih držav odločali o tem, ni nobenega dvoma, da bi to roko krepko in prijateljsko stisnili. Od teh narodov je odvisno, kako bodo položili ta težki izpit v zgodovini balkanskih narodov.

Policijski režim v Belgiji uveden po kraljevem povratku

Nove protestne stavke - Leopoldova poslanica pomeni izzivanje vseh demokratov - Leopold je močno zastražen v svoji palači

BRUSELJ, 25. — Predsednik vlade Jean Duvieusart je danes na začetku seje obeh zbornic javil, da kralj ni hotel sprejeti demisije vlade in da zaradi tega ostane vlada še naprej na oblasti z nespremenjenim programom. Tedaj je nastopil Henrik Spaak, vodja socialistov, ki je odločno napadel kraljevo poslanico, naslovljeno na belgijsko ljudstvo. Ta poslanica, je omenil vodja socialistov, kaže, da je kralj pozabil na preteklost, kakor da bi moralo belgijsko ljudstvo prositi odpuščanje, čeprav bi prav to moralo oprostiti kraljevim napakam. Kaj hoče kralj pozabiti. Berchtesgaden, kapitulacijo, svojo poroko v vojnem času, zopetno uvedbo nemških dinastičnih naslovov, je mar kralj vse to pozabil, je vprašal Spaak.

Predsednik socialistične stranke Max Busset je v zbornici protestiral proti policijskemu režimu, ki so ga uvedli v Belgiji po kraljevem povratku. Telefonske zveze naših socialističnih organizacij so nadzorovane, je nadaljeval Busset. V bližini naših prostorov stoje policisti, ki nadzorujejo in si beležijo številke naših avtomobilov. Na naših skupščinah prisostvujejo ljudje, ki jih pošilja vlada. Glede kraljeve poslanice belgijskemu ljudstvu je Busset zahteval, naj vlada v tej zvezi dovoli debato v parlamentu.

Belgijska Splošna zveza dela je izdala poziv, v katerem pravi, da so nekatere točke Leopoldove poslanice prava provokacija proti vsem demokratom, ter nadaljuje, da delavski razred ne bo prenašal jarma, ki mu ga hočejo vsiliti. Poročilo končno naznanja, da bodo v prihodnjih urah izdali delavcem navodila, kako naj nastopajo.

V premogovnem bazenu okrog Liegea je stavka paralizirala 18 rudnikov. V noči od ponedeljka na torek so sabotirali daljnovode električne centrale Coroi Le Chateaux pri Namuru. Pokrajina je ostala eno uro brez električnega toka. Železniška proga Bruselj - Namur je bila prav tako presekana na treh mestih. Blizu Bruslja, na železniški postaji Watermail - Boitsford je eksplozija uničila kos železniške proge. Odkrili pa so eksploziv tudi na železniški progi v Chaierbechu nedaleč od prestolnice. V pokrajini Huy na železniški progi Ciney - Statte je bila železniška proga pokvarjena na večjih krajih.

List «Le peuple socialiste» javlja, da bo danes začela splošna stavka v Drabantu in na Valonskem, v pokrajini, ki se razteza med Hainautom in Bruslјem. Stavka bo trajala vsaj 48 ur.

Kralj sam je močno zastražen v svoji palači in je do sedaj še ni zapustil. Minister za notranje zadeve je javil, da je bilo v prejšnji noči izvršenih 48 sabotažnih dejanj. Poleg sabotaž na železnicah je na avtocesti Bruselj - Pariz bilo posutih toliko žebljev, da je 64 avtomobilov ostalo s počenimi gumami. Policijske oblasti so aretirale dva pokrajinska tajnika Splošne zveze dela.

Vlada FLRJ izdala navodila za volitve delavskih svetov in upravnih odborov

BEOGRAD, 25 — Zvezna vlada je 22. julija objavila v «Uradnem listu» navodila o volitvah delavskih svetov in upravnih odborov, ki bodo upravljali gospodarska podjetja. Navodila zagotavljajo popolno demokratičnost volitev, kajti vsak član delovnega kolektiva bo lahko svobodno in tajno volil tovariše, ki bodo v imenu kolektiva upravljali podjetje.

Volitve delavskih svetov in upravnih odborov morajo biti zaključene najkasneje do 15. septembra letos.

Jugoslavija razstavlja v Beljaku

CELOVEC, 25 — V soboto je bila v Beljaku odprta gospodarska razstava «Na meji treh držav». Poleg Avstrije razstavljajo Jugoslavija, Italija in Zapadna Nemčija. Jugoslavijo zastopajo izvozna podjetja LR Slovenije, ki razstavljajo les, vino, sadje, zelenjavo in izdelke domače obrti. Za jugoslovansko razstavno dvorano vlada veliko zanimanje. Razstava bo odprta do 30. julija.

Odpor nemških komunistov proti kominformistični politiki

Komentar «Politike» in «Borbe» o konferenci v Duesseldorfu

BEOGRAD, 25. — List «Politika» bo v jutrišnji številki objavila komentar o zadnji konferenci, ki so jo sklicali v Duesseldorfu nekateri komunisti, ki so izstopili ali ki so bili izključeni iz KP Zahodne Nemčije.

List ugotavlja predvsem, kako ta konferenca kaže na obstoj resnega gibanja proti sovjetski politiki, kar kaže tudi kongres Enotne socialistične stranke v Berlinu. Omenjajoč Reimannovo samokritiko in njegovo trditev, da bi morala KP Zahodne Nemčije vzeti za zgled boljševiško partijo in enotno socialistično stranko, piše «Politika»: «Reimannove besede in nekatera druga dejstva kažejo, da je bil namen kongresa v sovjetskem sektorju Berlina samo ta, da se pripravi likvidacija komunistične partije, katere člani zavračajo in odklanjajo politiko dela vodstva, ki se je spremenil v agencijo Kominforma.

List poudarja nato, da so čistke, ki so jih zadnje mesece izvedli v KP Zahodne Nemčije, najboljši dokaz, da so s kominformistično politiko nezadovoljni ne samo posamezniki, pač pa tudi obširne skupine članov partije. To nezadovoljstvo dokazuje tudi glavni predmet razpravljanja v Duesseldorfu, in sicer potreba ustanovitve neodvisne res socialistične stranke».

Tudi «Borba» se bavi s položajem v KP Nemčije in piše, da predsednik Pieck in Max Reimann zaman upata, da bosta s kakršnim koli ukrepom odpravila sedanji težki položaj v nemški KP. Položaj v Vzhodni Nemčiji, piše «Borba», položaj satelita Enotne socialistične stranke so glavni vzroki, zaradi katerih se nemški komunisti upirajo kominformistični politiki vodstva partije in so se upirali tudi, ko ta ni bila tako podrejena.

List zaključuje poudarjajoč, da so tisti, ki jih je Pieck označil za bojazljivce in oportuniste, dejansko pravi komunisti, ki ne mislijo kloniti in slediti satelitom.

Folklorna skupina FLRJ pri Zilliacusu

LONDON, 25. — Znani britanski javni delavec Conny Zilliacus je priredil v svoji hiši v Londonu večerjo na čast plesalcev iz Lazaropolja v Makedoniji, ki so na mednarodnem tekmovanju plesalcev v Langlenu dobili prvo nagrado. Ko je pozdravil goste, je Zilliacus dejal:

«Srečen sem, da vas lahko pozdravim v svojem domu in da skušam vrniti vsaj del nenavadno prisrčnega sprejema, ki sem ga bil deležen v vaši rodni Makedoniji. Želim vam mnogo uspeha pri vašem nastopu v Londonu in kolikor mogoče mnogo uspeha v vaši ožji domovini Makedoniji in Jugoslaviji pri graditvi miru, socializma in lepšega življenja jugoslovanskih delovnih ljudi».

Močno zvišanje davkov predlaga Truman

WASHINGTON, 25. — Predsednik Truman je v pismu, ki ga je poslal predsedniku senatne finančne komisije senatorju Franklinu, zahteval takojšnje zvišanje davkov v skupni vrednosti 5 milijard dolarjev. Predsednik predlaga, naj se začenši od tega leta dohodki industrijskih družb močneje obdavčijo, dočim bi dohodke na mezde obdavčili od meseca oktobra dalje. Glede teh predlaga Truman, naj se uvede sistem obdavčenja iz leta 1945, kar bi pomenilo močno zvišanje davkov v breme 52 milijonov ameriških davkoplačevalcev.

Kominformistični «propagator miru»

To je fotografija naslovne strani knjige «Bocche di donne e di fucili», ki jo je spisal glavni urednik največjega italijanskega kominformističnega dnevnega glasila v Milanu «l'UNITA'», Davide Lajolo-Ulisse. V knjigi opisuje, kako so italijanski fašistični razbojniki pod njegovim poveljstvom ubijali nedolžno špansko ljudstvo, ki se je borilo za svojo svobodo in neodvisnost in kako so ti razbojniki pod poveljstvom tega današnjega fašistično kominformističnega propagatorja miru postopali s španskimi ženami.

Davide Lajolo - Ulisse, sedanji ravnatelj milanske izdaje «l'UNITA'», nekdanji ravnatelj fašističnega tednika «SENTINELLA ADRIATICA» španski legionar, vicefederale in avtor knjige «BOCCHE DI DONNE E DI FUCILI», o katerem je naš dnevnik že večkrat pisal, je objavil 18. t. m. na prvi strani «l'Unità» članek, ki presega vso dosedanjo kominformistično in fašistično demagogijo.

V tem članku odgovarja Ulisse na pismo male Mirije, ki je razbila svoj hranilnik in mu poslala svoje prihranke, zato da bi jih on poslal dedku Stalinu za pomoč korejskim otrokom.

«Povej mi, Ulisse», ga sprašuje, «ali nimajo ameriški letalci matere in sestre? Zakaj so tako neusmiljeni do nedolžnih ljudi?».

In Ulisse, ta nekdanji fašist in sedanji najvnetejši kominformist in Stalinov prisiaš ji odgovarja:

«Tolikokrat sem prečital tvoje pismo», pravi, «ganjen sem in če bi bila tu, bi te stisnil k sebi tako kot stisnem svojo deklico. Ganila si me, ker tako ljubiš Stalina, ker veš, da se trudi za mir, ker veš, da je osrečil toliko otrok, milijone in milijone otrok, ki so bili poprej zapuščeni brez kruha, brez strehe. Najbolj pa si me ganila s vprašanjem, če nimajo matere in sestre ameriški letalci, ki mečejo cele tone bomb na nezaščitena mesta, na hiše, žene in otroke v Koreji.

To piše tisti fašist, ki je v Španiji dal moriti žene in otroke in ki je hujskal Italijane, da so vršili kazenske ekspedicije po slovenskih in jugoslovanskih vaseh in streljali talce. Bil je Mussolinijev prostovoljni pomočnik, njegova desna roka, fašistični legionar v Španiji in vicefederale. Toda to ve razmeroma malo ljudi, kajti knjiga, ki jo je spisal Ulisse za časa fašistične intervencije v Španiji «BOCCHE DI DONNE E DI FUCILI» je zdaj zgodovinska redkost. «Corriere Adriatico» je 1939. leta, v kritiki, ki jo je podal o njej, zapisal med drugim, da je to knjiga nekega legionarja, ki odkriva njegovo dušo.

Da je duša tega legionarja polna duceja pa odkrivajo strani te knjige. Poglobimo se n. pr. v kratek odstavek na četrti strani.

«Skozi okno je gledal pokrajine», piše, «ki so vstale v novo življenje in delo, zdrave in plodne kot dekleta, ki so po dolgi bolezni zopet vzcvetele. To je volja Duceja, velika, vsemogočna, ustvarjalna in navdušujoča».

Tako tedaj Ulisse, ko je v ducejevem imenu v Španiji pomagal uničevati borce, ki so padali pod komunistično zastavo za svobodo Španije, za svobodo človeštva. Takrat ni bil zanj Stalin borec za mir, to je postal šele danes, ko se je on, Ulisse, oblekel v ovčji kožuh in ostal navzlic temu volk v ovčji podobi; in ko je vodstvo VKPb stopilo na pot revizionizma, ki je kot bi bil nalašč ukrojen za Ulissejevo fašistično miselnost in izliv demagoških čustev o miru in usmiljenju do korejskega ljudstva. Ljudstvo pa naj bo korejsko, špansko, jugoslovansko ali katere koli dežele se mu 1936. leta, ko je bil prostovoljec v Španiji ni nič smililo. Ni se mu smililo, ko so ga klali tam fašistični krvniki in ni se mu smililo 1943. leta, ko je bil vicefederale in so fašistični plotoni streljali talce v gramozni jami.

Ta del življenja tega fašističnega «spreobrnjenca» nam je spoznati, da bomo videli koliko je iskrenosti v pismu, s katerim odgovarja mali deklici Miriji in tudi koliko iskrenosti je v kominformistični kampanji za mir tudi v odnosu do korejskega vprašanja.

V fašistu Ulisseju so našli voditelji Kominforma tisto, kar so potrebovali. V tem taboru pa ni on edini s takšno preteklostjo! Takšnih je v vrstah Kominforma mnogo in jih tudi v Trstu ne manjka. Takšnih, ki so kot Lajolo odkrito pisali o svoji zločinski naravi in takšnih, ki niso pisali, pa so bili kot on.

Vsi pa danes podpisujejo in propagirajo podpisovanje prepovedi atomske bombe ter govoričijo o miru, nas pa zmerjajo s fašisti.

Mac Arthurjevo poročilo Varnostnemu svetu

Tudi Iran in Turčija odklanjata pošiljanje svojih čet na Korejo

LAKE SUCCESS, 25. — Prvo poročilo, ki ga je danes Varnostnemu svetu predložila ameriška vlada v imenu enotnega poveljstva na Koreji, predvideva «končni zlom napadalcev, ki so prišli s severno od 38. vzporednika, in sicer pod pritiskom združenih naporov OZN z doprinosom držav članic». Poročilo kljub temu pravi, da dokler enotno poveljstvo ne bo razpolagalo z večjimi silami, ni mogoče predvidevati, kdaj bodo napori Združenih narodov dosegli uspeh. Enotno poveljstvo trdi dalje, da «severnokorejski napadalci razpolagajo z mnogo močnejšimi silami, kakor je to v njihovi moči.»

Sledi opis sil, s katerimi so Severnokorejci napadli Južno Korejo, ter pravi, da je razumljiv uspeh s sovjetskim orožjem dobro opremljene severnokorejske vojske nad južnokorejskimi slabo oboroženimi silami. Mac Arthur pa dodaja, da sovražnik kljub temu ni znal izrabiti prilike da bi zmagal na Koreji.

Glavni tajnik OZN je včeraj nadaljeval posvetovanja o korejski zadevi z delegati držav članic. Trygve Lie je včeraj popoldne sprejel poslanike Brazilije, Južne Afrike in Jemena. Njegov pomočnik Andrew Cordier pa se je sestal z ameriškim delegatom Ernestom Grossom. Menijo da je Gross ob tej priliki izročil Cordieru poročilo generala Mac Arthurja. Gross sam je imel včeraj tiskovno konferenco, na kateri je dal neuradno izjavo o morebitnem pošiljanju nemških in japonskih prostovoljcev na Korejo. Gross je izjavil, da je možnost pošiljanja teh prostovoljcev malo verjetna. Cross je zanikal, da bi Francija in Anglija obljubili pošiljanje čet na Korejo, in poudaril, da zaradi tega niso v Washingtonu ostali razočarani nad stališčem, ki sta ga zavzeli obe državi, ker imata itak opravka v Indokini in na Malajskem polotoku. Poudaril je, da vašingtonska vlada ne bo glasovala za sprejem LR Kitajske v OZN vse dotlej dokler ne bo smatrala za potrebno diplomatsko priznanje kitajske ljudske vlade, ter da bo tedaj to vprašanje popolnoma ločeno od korejske zadeve.

V brzojavki, ki jo je poslal iranski ministrski predsednik glavnemu tajniku OZN, opozarja Trygve Liea na dejstvo, da iranska vojska razpolaga z omejenimi silami, ki ne odgovarjajo niti notranjim iranskim potrebam. S tem je iranska vlada odklonila Trygve Liejev poziv, da bi poslala čete na Korejo.

V Turčiji je ameriški republikanski senator Cain, član senatne komisije za oborožene sile. Cain je izjavil, da mora Turčija nuditi dejansko pomoč četam na Južni Koreji, ter tako dati zgled drugim državam. Cainov trud v Turčiji je bil posvečen temu, da bi Turčija poslala vojaško pomoč na Korejo. Kljub temu pa je v Turčiji skoroda splošno mnenje, da ne bodo nobenega turškega vojaka poslali na Korejo. Turški listi pišejo, da turški vojak ni izvozni artikel in vztrajajo na tem, da pošiljanje turških čet na Korejo ne bi imelo nobenega vpliva na sklepe OZN v primeru, da bi bila Turčija napadena.

Poročilo visokega komisarja za Indijo, ki je bilo izdano popoldne, objavlja uradno izjavo iz Delhija, ki zanika, da bi Pandit Nehru poslal osebno in tajno poslanico Achesonu, v kateri naj bi ga vabil, naj pripomore sprejemu LR Kitajske v OZN. Poročilo pravi, da predsednik vlade Nehru ni razen pisma Achesonu, ki je bilo objavljeno 15. julija, poslal nobene druge poslanice.

Podaljšanje vojaškega roka v Angliji?

LONDON, 25. — Danes zjutraj se je sestala angleška vlada pod predsedstvom Attleeja. V dobro obveščenih krogih menijo, da je bila glavna točka današnje vladne seje priprava za debato o obrambi, ki bo jutri v spodnji zbornici. V splošnem predvidevajo, da bo minister za obrambo Shinwell, ki je nadzoroval sestavi pregleda razporeditve angleške oborožene sile v svetu in imel dva dolga razgovora s Plevenom in Mochom, predložil svojim kolegom določeno število ukrepov, ki bi jih bilo treba uvesti za povečanje angleške vojaške sile.

Čeprav v uradnih krogih molčijo o tej zadevi, krožijo najrazličnejše vesti med drugimi tudi o podaljšanju obvezne vojaške službe, dako da bi vojaški rok podaljšali od 18 mesecev na 2 leti. Vesti pa pravijo, da se je vlada danes zjutraj izrekla proti podaljšanju vojaškega roka. Ministri se namreč bojijo, da bi ta ukrep vplival na angleško gospodarstvo in na produkcijo vojnega materiala. Vlada pa je kljub temu baje sprejela važne odločitve, o katerih bo jutri govoril Shinwell v debati v spodnji zbornici. Na podlagi teh sklepov bi v prvi vrsti reorganizirali angleške oborožene sile, in proučili vprašanje vojaške pomoči Koreji, za katero je prosil Trygve Lie. V krogih okrog vlade pravijo, da bi v primeru pozitivnega angleškega odgovora bila angleška pomoč Južni Koreji zelo omejena zaradi angleških potreb na Malajskem polotoku in v Hong Kongu.

Attlee je v spodnji zbornici odgovoril konservativnemu poslancu Gamansu, da angleška vlada ne smatra, da bi tesnejša naslonitev Španije na države atlantskega pakta v sedanjem trenutku utrdila zvezo teh držav proti Sovjetski zvezi.

500 milijard frankov za francosko vojsko

PARIZ, 25. — Ministrski predsednik René Pleven je danas pred finančno komisijo narodne skupščine izjavil, da bo proračun za obrambo leta 1951 znašal 500 milijard, kar pomeni, da bo za 80 milijard višji kakor leta 1950. Pleven je dejal, da je treba obrambna sredstva Francije povečati v okviru kolektivne varnosti, hkrati pa da je treba ščititi gospodarsko in finančno varnost Francije.

Dalje je Pleven dejal, da so davčni dohodki zadovoljivi, zlato in devize da se vzdržujejo na nizki višini, plačilna bilanca pa da se izboljšuje in izvoz raste, turizem da je vir tujih deviz, poljedelska proizvodnja pa da je v polnem razmahu. Vendar je pripomnil, da obstajajo nekatere šibke točke, in sicer zmanjšanje naročil in kot posledica tega zvišanje brezposelnosti.

Pleven predlaga, naj bi se skupna obramba finansirala z ustanovitvijo skupnega fonda, kateremu bi vsaka prispevala po svojih možnostih.

Pred narodno skupščino — so danes razpravljali o francosko nemški politiki in še posebno o poolu za premog in jeklo. Predsednik komisije za zunanje zadeve Bonnefous je podprl francosko iniciativo z nekaterimi pridržki. Dejal je tudi da «ni mogoče doseči rešitve nemškega vprašanja z zopetnem dvigom moči nemških magnatov in tudi ne z ločenim sporazumom med Francijo in Nemčijo».

General Aumeran, poslanec PRL, je dejal, naj se skupščina ne da zapeljati po «omami, ki jo povzroča možnost francosko-nemške sprave». Aumeran je dejal, da je pool organiziran na tak način, da se Sovjetska zveza lahko priključi v trenutku, ko bo to smatrala za primerno, bodisi neposredno ali posredno s pomočjo združene Nemčije. Ta položaj opravičuje po mnenju Aumerana pridržke Velike Britanije, «brez katere ni mogoče napraviti Evrope». Končno je dejal, da bo pool značil konec nadzorstva nad Porurjem in konec okupacijskega statuta.

Nato pa je republikanski neodvisni odposlanec Louis Marin dejal, da ne more razumeti, kako je mogoče, «da se kaka država odpove svoji suverenosti in jo položi v roke organizma, glede katerega se ne ve, kakšen bo njegov sestav».

Zunanji minister Schuman pa je v imenu vlade z raznimi že znanimi argumenti podprl svoj načrt. Glede nesporazuma med Francijo in Veliko Britanijo pa je dejal: «Pripravljeni smo iskati z britansko vlado možnost sporazuma».

Nadaljevanje razgovorov o Eritreji

LAKE SUCCESS, 25. — V začasni komisiji, v kateri «mala skupščina» nadaljuje razpravo o bivši italijanski koloniji Eritreji, se je včeraj pokazala težnja za kompromisno rešitev med obema stališčema, t. j. popolna neodvisnost Eritreje, ali pa priključitev tega ozemlja Etiopiji. Na včerajšnji seji so delegati Francije, Nizozemske, Argentine, Guatemale in Avstralije poudarili potrebo hitre rešitve tega vprašanja.

Argentinski delegat je izrazil mnenje, da bi moglo priti do sporazuma z uvedbo «prehodnega» razdobja, v katerem bi se eritrejsko ljudstvo pripravilo na neodvisnost. Debata se bo nadaljevala v sredo.

Konferenca atlantskega sveta

LONDON, 25. — Danes zjutraj se je v Londonu začela konferenca namestnikov atlantskega sveta. Ameriški delegat Charles Spofford je bil «izvoljen» za predsednika. Prva seja je bila posvečena notranji organizaciji. Sklenili so tudi, da bodo poročila o razgovorih, namenjena tisku, omejena, ker da gre za vojaška obrambna vprašanja.

„Povedali bomo da Jugoslavija gradi socializem"

Izjave italijanskih delavcev o svojih vtisih iz Jugoslavije

POSTOJNA, 25. — Ob povratku z obiska v Jugoslaviji je potovala skozi Postojno delegacija delavcev in sindikalnih predstavnikov iz Italije.

Bivši član CK KP Italije v Viterbo Davide Domenico je novinarjem med drugim izjavil: «Prišli smo v Jugoslavijo, da spoznamo resnico o tej socialistični republiki. Ugotovili smo lahko med svojim obiskom, da so obtožbe Kominforma popolnoma neutemeljene. Med drugim smo tudi ugotovili, da je italijanska manjšina spoštovana in uživa vse ugodnosti kakor ostalo jugoslovansko prebivalstvo.

Med potovanjem po Jugoslaviji smo se ustavili v Zagrebu, kjer mladina sedaj gradi študentsko naselje, in smo lahko ugotovili, s kakšnim navdušenjem se gradi socializem v vaši državi. Zato najodločneje obsojamo politiko italijanskih kominformistov, ki skušajo prikriti ljudstvu uspehe, ki so bili doseženi v borbi za uvedbo socialističnega reda v Jugoslaviji.»

Poljedelec Giuseppe Cavaglio je dejal: «Ko se bomo vrnili v domovino in nas bodo vprašali za resnico o vaši državi, bomo povedali vsem, da Jugoslavija kljub vsem obtožbam proti njej gradi socializem.

Ob odhodu iz Jugoslavije so člani delegacije poslali brzojavko glavnemu odboru Zveze sindikatov Jugoslavije, v kateri se zahvaljujejo za sprejem in za to, ker jim je bila dana možnost, da se osebno prepričajo o dejanskem stanju v Jugoslaviji.

ATENE, 25. — Vladni predsednik Plastiras je sporočil, da je vlada sklenila odložiti program za širšo amnestijo «zaradi mednarodnega položaja, ki je nastal zaradi korejskega spora», in da je možno, da bo vlada pozneje spopolnila svoj program, če se bodo pogoji spremenili. Plastiras je to izjavo podal po razgovoru z ameriškim odpravnikom poslov.

NAGLO NAPREDOVANJE severnokorejske vojske

Pristanišče Fusan ogroženo - Umik Američanov iz Jongdonga prestrežen

PIONGIANG, 25. — Radio Piongiang je danes zjutraj objavil poročilo glavnega štaba severnokorejske vojske, ki pravi, da so severnokorejske sile zavzele mestece Vonnami, ki leži 30 km vzhodno od Taejona. Poročilo omenja tudi bombni napad ameriških letal na pristanišče Vonsan, ki so odvrgla na mesto več kakor 600 bomb težkih od 100 do 1000 kg, ter pri tem ubile in ranile veliko civilistov. Severnokorejske sile so zasedle tudi mesto Jongju na osrednjem delu bojišča ter pri tem zajele veliko vojnega plena. V ofenzivi proti Pojenu so Severnokorejci zasedli več vasi in samo mesto Pojen. V bojih za osvojitev tega mesta je bilo zajetih veliko vojnih ujetnikov ter oskrbovalnega materiala. 24. julija je bilo zavzeto mesto Piongšiu. Poročilo glavnega štaba pravi dalje, da so oddelki ljudske vojske pri svojem napredovanju proti Jongju zavzeli to mesto, ter da severnokorejska vojska napreduje na vseh frontah.

Poročila, ki prihajajo v Tokio s korejske fronte, pravijo, da so se danes ameriške čete umaknile iz Jongdonga na zahodni obali Koreje. Prva ameriška konjeniška divizija se je v redu umaknila na nove položaje in njen poveljnik generalmajor Hobart Gay je izjavil, da se je položaj precej razjasnil. Poročila pravijo, da so izgube Severnokorejcev ogromne, kljub temu pa so Američani napravili nov umik proti Pusanu, medtem ko so na zahodni obali severnokorejske čete nevarno napredovale in se pognale proti vzhodu do mesta Kurie, ki je samo 88 milj oddaljeno od Pusana, ki je pristanišče, kamor prihaja ameriško vojaštvo in orožje na Korejo. Severnokorejci so baje zasedli Sunšon in sedaj pritiskajo proti Josu, pristanišču, ki leži na pol poti med Mokpo in Pusanom. Oklopne edinice IV. severnokorejske divizije skupno s 13. divizijo napredujejo brez vsakršnega odpora vzdolž železniške proge, ki vodi iz Songiu preko Namona in Sunšona v Josu. V tem predelu ni nikakršnih ameriških oboroženih sil razen nekaterih južnokorejskih policijskih oddelkov.

Letala z matičnih ladij so težko in bliskovito napadla skrajni južnozahodni del polotoka, katerega so Severnokorejci zasedli brez odpora. Tudi suhozemska letala so odvrgla bombe težke 500 liber in streljala na sovražnika z raketnimi izstrelki ter strojnicami. Poročilo iz ameriških krogov govori ves čas o strašnih izgubah ki naj bi jih utrpeli Severnokorejci.

Poročila, ki prihajajo s fronte in še niso bila potrjena v Tokiu pravijo, da so severnokorejske sile baje prestregle umik ameriškim četam, ki so bile v Jongdongu ker so zasedle Hvangan in Kvanni, ki ležita med Jongdongom in Kumšonom. Ista poročila pravijo, da so oddelki neke druge severnokorejske divizije dosegli Sosarni 10 km južno od Jongdonga.

V ameriških krogih pravijo, da bo verjetno ta teden padla odločitev, ali se bodo ameriške sile lahko še obdržale na Koreji. Če bodo sile OZN lahko ohranile mostišče na Koreji, zavisi le od števila čet, ki jih bodo lahko prepeljali na polotok, in od časa, v katerem se bo to lahko zgodilo. Sedaj razpolagajo Američani s tremi divizijami, katerim je treba dodati tri južnokorejske divizije. Severnokorejci pa imajo v boju 160 tisoč mož.

Vso pozornost posvečajo pristanišču Pusan na vzhodni obali Koreje, kamor prihaja ameriško orožje in vojaštvo, katerega pošiljanje naprej po dvotirni železniški progi na fronto. Če bi Severnokorejcem uspelo zasesti mesto, ali pa se mu vsaj približati, da bi ga obstreljevali s topništvom, potem bi Američani zgubili vojno na Koreji. V tem primeru bi sledili nov Dunkerque. Ameriške in južnokorejske sile bi se morale pač umakniti na Japonsko in čakati na boljše čase.

Poleg položaja na zahodu, ki je zelo resen za Američane, se ti morajo tudi počasi umikati na osrednjem delu bojišča v smeri proti Pusanu.

To je položaj na Koreji po včerajšnjih poročilih. Najnovejša poročila pa javljajo, da je severnokorejska vojska zavzela mesto Sunšon na južni obali ter da se nahaja še 88 milj zapadno od važnega pristanišča Fusan, ki je glavna ameriška oskrbovalna luka.

TRŽAŠKI DNEVNIK

TOV. FRANJO RUPENA na poti v svoj poslednji dom

V imenu vseh demokratičnih organizacij Tržaškega ozemlja se je od nepozabnega pokojnika poslovil tovariš Franc Štoka

Zadnja pot tov. Franja Rupene na pokopališče k Sv. Ani ni bila taka, kot so si jo želeli njegovi domači in kot si jo je on morda kdaj koli želel Množične organizacije na čelu s Komunistično partijo Tržaškega ozemlja so čutile dolžnost, da se mu poklonijo in da se od njega poslovijo kot od borca in partizana. To je tudi poudaril tov. Franc Štoka v svojem pozdravnem govoru na Garibaldijevem trgu.

«Poslavljamo se od Tebe z istim občutkom, kot smo se poslavljali za časa naših najveličastnejših dni ob grobovih padlih borcev», je rekel. «Prezgodaj nam je vzela tebe smrt. Ob tej naši izgubi so se za eno mesto razredčile vrste Komunistične partije Tržaškega ozemlja, izvršilnega odbora Slovansko-italijanske antifašistične unije in tudi velike družine tu živečih doslednih antifašistov Osvobodilne fronte Tržaškega ozemlja. Težko se nam je poslavljati od tebe sedaj, ko se tu naši zemlji nadaljuje ona ostra borba, kateri si ti sam posvetil velik del svojega življenja; borba za človečanske pravice našega naroda tu na naši zemlji, borba, ki se bije v najtežjih preizkušnjah proti vsem sovražnikom demokratičnih pravic, borba za srečno in boljšo bodočnost slovenskega in italijanskega ljudstva. Obljubljamo ti, da bomo tvoje mesto dopolnili z našim vztrajnim delom. Obvezujemo se, da bomo tvoje delo kot komunista, antifašista, partizana in borca za človečanske pravice nadaljevali. Spomin nate nam bo vedno drag, nam bo stalno bodrilo za nadaljevanje one borbe, ki je bila tako tvoja, kot je bila od tisočev borcev, ki so danes na mrtvi straži širom po naši zemlji».

Člani Osvobodilne fronte III. okraja v Trstu izražajo svoje sožalje ob smrti umrlega tovariša Franja Rupene, moža in borca za pravice slovenskega naroda, člana KP, glavnega odbora Osvobodilne fronte in izvršilnega odbora Slovansko-italijanske antifašistične unije, iskreno sožalje.

Njegov lik nam bo ostal v trajnem spominu.

V kapeli splošne bolnice mu je Komorni zbor zapel žalostinko: «Glejte, kako umira pravičnik». Ljudstvo se je nato uvrstilo v dolg sprevod, ki se je pomikal do Garibaldijevega trga. Pred krsto so člani partije in množičnih organizacij nosili številne vence. Poleg vencev domačih in prijateljev je bil venec Komunistične partije Tržaškega ozemlja, Slovensko-italijanske antifašistične unije, Osvobodilne fronte, Zveze partizanov, Gospodarskega združenja, Primorskega dnevnika, Slovenskega narodnega gledališča, množičnih organizacij III. okraja, mladinskega odseka Planinskega društva Trst in Zadruge trgovcev z gorivom. Mnogo ljudi ga je spremilo prav tja do njegovega počivališča, kjer mu je Komorni zbor zapel ob odprtem grobu «Vigred».

Ljudje s tako široko dušo, kot jo imel tov. Franjo Rupena, ne umrjejo. Oni živijo nevidni med nami, tako kot živijo vsi partizani, ki so pustili svoje življenje po naših planinah, mestih in vaseh ter tam za stenami taborišč. Pa saj je bil tudi on samo eden izmed njih, zato nas bo odslej z njimi vred spremljal v vsem našem delu, ki še ni dokončano.

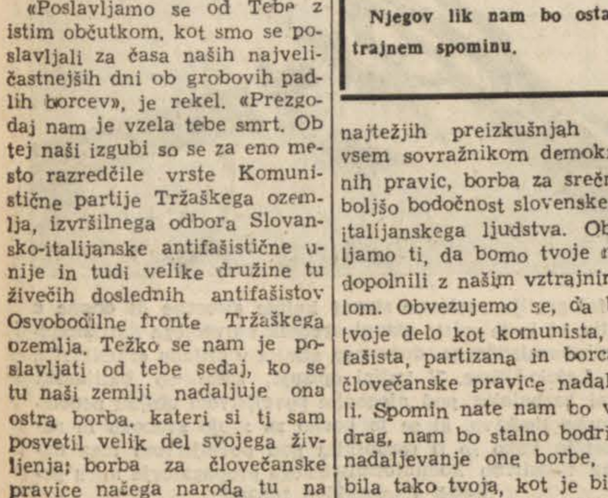

Ponovni odpusti v podjetju «Tripcovich»

Vodstvo ladjedelnice Martinuzzi hoče za dva dni ustaviti delo, čemur se pa bodo delavci z vso odločnostjo uprli

Podjetje «Tripcovich» je pred dnevi odpustilo z dela večje število svojih uslužbencev; z istim izgovorom o pomanjkanju novih naročil je vodstvo podjetja pred dvema dvevoma ponovno odpustilo z dela 14 svojih uslužbencev. Obenem je javilo, da bo s 15. avgustom odpustilo še večje število svojih uslužbencev, če bi do takrat ne prejelo novih naročil.

Pri podjetju «Tripcovich» so prav te dni končali s popravilom neke večje ladje; bilo je predvideno, da bo podjetje prejelo nova naročila za razna popravila na drugih ladjah. To da v veliko razočaranje prizadetih delavcev novih naročil ni bilo — in tako je 14 delavcev ponovno izgubilo delo.

Kot vse kaže namerava Vojaška uprava v bližnji bodočnosti pričeti z deli za dvig ladje «Stoccolma» in kasneje tudi «Cavour». Ker je podjetje «Tripcovich» v tako kritičnem položaju, bi bilo pošteno in pravično, da bi bila dela za dvig obeh ladij izročena prav delavcem tega podjetja, ki bi imeli tako zagotovljeno več mesečno zaposlitev. Delavci tega podjetja so se medtem obrnili do sindikalnih organizacij, da zaščitijo njih interese ter skušajo najti rešitev iz tega težkega položaja.

Položaj v ladjedelnici Martinuzzi se je v zadnjem času nekako pomiril; vodstvo ladjedelnice je namreč prejelo neko majhno naročilo, s čimer je lahko ponovno zaposlilo nekaj svojih delavcev, prav v teh dneh bi moralo prejeti še drugo naročilo, s čimer bi bilo ladjedelnici zagotovljeno obratovanje še za nekaj mesecev. Ker pa so manjkali nekateri podpisi in razne druge formalnosti, niso mogli začeti delavci z delom; zaradi tega se je vodstvo ladjedelnice zmenilo s tovarniškim odborom, da zmanjša za 14 dni delovni urnik ter prepreči s tem, da bi prišlo do novih odpustov.

Delavci ladjedelnice so v zadnjem času delali samo 24 ur tedensko, prejemali pa so nekako odškodnino, ki je delno krila škodo, katero je povzročilo zmanjšanje delovnega urnika. Ko je že vse kazalo, da bo tudi ta nevarnost srečno prešla, je vodstvo pred dnevi naenkrat javilo, da namerava za dva dni suspendirati delo v ladjedelnici Delavci so se temu ukrepu z vso odločnostjo uprli, ker bi na ta način ne prejeli plače niti za 24 ur tedenskega dela, kot tudi ne odškodnine. Na svojem zborovanju, ki so ga sklicali v ponedeljek, so delavci sklenili, da se kljub ukrepu vodstva ladjedelnice javijo na delo, ki naj bi bilo suspendirano danes in v soboto. Po svojih sindikalnih zastopnikih so vodstvu ladjedelnice javili, da se ukrepu o suspendiranju dela ne bodo pokorili, ker dobro vedo, da dela ne primanjkuje, pač pa je treba rešiti nekatere formalnosti, zaradi katerih pa delavci nočejo izgubiti svoje pravično zasluženo plače

Vodstvo ladjedelnice na to stališče svojih uslužbencev še ni odgovorilo. Na vsak način bodo prišli delavci danes na delo; če bi jim vodstvo hotelo delati kakršne koli ovire, se bodo ponovno obrnili do svojih sindikalnih zastopnikov ter zahtevali rešitev problema novih naročil vsem malim ladjedelnicam Tržaškega ozemlja.

Ofenziva delodajalcev proti tovarniškim odborom vedno bolj narašča

Enotni razredni sindikat industrijskih delavcev pripravljen ščititi interese delavskega razreda

Pred časom je vodstvo podjetja IRCO odpustilo z dela člana tovarniškega odbora, s čimer je dokazalo, da namerava pričeti z odločno ofenzivo tudi proti tej pridobitvi delavskega razreda, ki je dajala delavstvu možnost sindikalne zaščite v podjetju samem. To seveda ni osamljen primer; cela vrsta podobnih ukrepov nam jasno kaže, da je danes namen delodajalcev z vsemi mogočimi ukrepi onemogočiti delo tovarniških odborov ter na ta način tudi onemogočiti delo sindikalnih organizacij v zaščito interesov delavskega razreda.

Sindikalne organizacije bi morale na to ofenzivo delodajalcev proti tovarniškim odborom odgovoriti z kar najbolj odločno borbo. Toda kakšno je bilo njih stališče v tem, za delavce tako važnem vprašanju? V podjetju IRCO so priredili kratko protestno stavko, ki seveda ni privedla do nobenega pozitivnega uspeha. V drugih podjetjih še do stavke ni prišlo. Kako nameravajo sindikalni voditelji preprečiti uresničitev načrtov delodajalcev?

Naj omenimo še nekaj v zvezi s tovarniškimi odbori, 15. avgusta leta 1948 je bil podpisan sporazum med sindikalnimi organizacijami ter združenjem industrijcev, ki je določal funkcije, ki naj bi jih imel tovarniški odbor v vsakem podjetju ali tovarni.

Veljavnost tega sporazuma je zapadla že 31. decembra leta 1949; od tega dne dalje ne obstaja za naše ozemlje noben sporazum, ki bi ščitil delo tovarniških odborov, oziroma ki bi ščitil obstoj teh odborov. Enotni sindikati kot tudi Delavska zbornica nočejo pričeti z nobeno odločno borbo za dosego novega sporazuma, ki bi zagotovil delovanje tovarniških odborov, ker pričakujejo, da bo na našem ozemlju uveljavljen sporazum, ki so ga glede tega vprašanja dosegli delavci v Italiji.

Kdaj naj bi bil ta sporazum uveljavljen tudi na našem ozemlju, je seveda še uganka; pa četudi bi do tega prišlo si morajo tržaški delavci postaviti vprašanje: ali bodo delavci v Italiji dosegli toliko, kot so s svojo borbo dosegli tržaški delavci in ali bodo s tem v zvezi določbe novega sporazuma odgovarjale določbam, ki so si jih zagotovili tržaški delavci in ki so ščitile v večji meri interese delavskega razreda?

«Sindikalni» voditelji seveda nočejo pojasniti svojim članom, da pomeni sporazum o notranjih komisijah, ki naj bi nadomestile tovarniške odbore, za tržaško delavstvo ogromno izgubo; medtem ko so imeli tovarniški odbori vso pravico na mestu ščititi interese delavcev, bi bila naloga notranjih komisij samo posredovati v sporih med delavcem in delodajalcem ter o teh obvestiti sindikalne organizacije. Ni čuda torej, da so delodajalci tako rade volje pristali na ustanovitev notranjih komisij, medtem ko so se odločno protivili še nadaljnjemu delovanju tovarniških odborov. Mislili so si: če že moramo popustiti, potem si izberimo takšno komisijo, ki nam ne bo mogla preprečiti naših načrtov ter bo na ta način lahko samo služila našim interesom

Voditelji obeh sindikalnih organizacij, ki že dolgo ne delujejo v prid interesom delavskega razreda, pustijo, da se ofenziva delodajalcev širi ter «čakajo» kaj bodo dosegli italijanski delavci. Če italijanskim delavcem borba ne bo uspela, potem se pač po logiki sedanjih voditeljev sindikalnih organizacij ne da ukreniti nič pozitivnega niti na našem ozemlju. Mi pa dobro vemo, da bi odločna borba za pravice delavskega razreda na našem ozemlju lahko pripomogla tudi italijanskemu delavstvu v njegovi borbi ter mu pomagala, da doseže še on tiste pridobitve, ki si jih je tržaško delavstvo s svojo dolgoletno borbo priborilo.

Ker je vodstvu IRCO tako na lahek način uspela njegova ofenziva proti tovarniškemu odboru je kaj mogoče, da bodo tudi vodstva drugih tovarn in podjetij stopila v kratkem v odločno borbo proti tovarniškim odborom. Če se sedanji sindikalni voditelji niso uprli začetni ofenzivi, se bodo še tem manj uprli splošni ofenzivi delodajalcev proti tovarniškim odborom - in tržaško delavstvo bo tako ostalo brez vsake zaščite pred novim izkoriščanjem ter zatiranjem s strani razrednega sovražnika.

Enotni razredni sindikat industrijskih delavcev se dobro zaveda nevarnosti, ki preti tržaškemu delavskemu razredu; zato je sklenil pričeti z odločno borbo v obrambo tovarniških odborov. Sklenil je, da pozove tudi ostale sindikalne organizacije v skupno borbo proti ofenzivi razrednega sovražnika. Če bi sindikalne organizacije ta poziv odbile, bi tržaško delavstvo imelo ponoven dokaz o izdajstvu sedanjih sindikalnih voditeljev, ki so jim njegovi interesi deveta briga, ter bi sprevidelo, da lahko edinole s skupno in enotno borbo doseže zmago svojih pravic ter prepreči uresničitev nakan delodajalcev.

Težek udarec za kominformiste

Pristaniški delavci so na svoji skupščini ostro obsodili izdajalsko delovanje kominformistov

V nedeljo 16. t. m. se je vršila skupščina pristaniških delavcev, zaposlenih pri raztovarjanju blaga z ladij. Skupščino so z vso skrbnostjo pripravili kominformisti, ki so hoteli, da bi delavci na tej odločno obsodili «izdajalsko» delovanje «titofašistov» ter jih na ta način izločili iz svoje srede. Vse je bilo do potankosti naštudirano, vse tako dobro izvedeno, da «uspeh» res ni mogel izostati.

Pa kakšno kruto razočaranje je čakalo uboge kominformiste («Unità» o tem seveda ni črhnila niti besedice). Že začetek skupščine je pokazal, da se kominformistom obeta kaj klavrn «uspeh». Na skupščini, ki se je je udeležilo veliko število pristaniških delavcev, so kominformisti takoj predlagali da bi ji predsedoval Muslin. Muslin? so se vprašujoče spogledali pristaniški delavci. Kdo pa je sploh ta človek? Ubogi kominformisti niso imeli niti toliko časa, da bi delavcem obrazložili vse «vrline» tega «sindikalnega borca»; delavci so jih namreč prehiteli ter odločno zahtevali, da predseduje skupščini eden izmed njih samih, ki najbolje pozna vse probleme te kategorije delavcev Kominformisti se seveda niso dali kar tako poraziti ter so zahtevali, da se delavci z glasovanjem izrazijo za ali proti predlaganemu Muslinu. No, rezultat volitev je bil za njih še bolj porazen. Muslin je prejel reci in piši 12 - 13 glasov, med tem ko so vsi ostali delavci oddali glas za Antona Vouka, ki ga je pred dnevi kominformistično glasilo «Unità» označilo za karierista, titofašista itd.

Toda tudi nadaljnji potek skupščine ni bil za kominformiste nič bolj «ugoden». Čeprav so hoteli večkrat načeti vprašanje «titofašistov», so jim delavci vedno odgovorili, da niso pripravljeni slediti kominformistični izdajalski politiki ki jo z vso odločnostjo obsojajo, kot jo že obsojajo vsi pošteni delavci Tržaškega ozemlja Kljub vsem poizkusom kominformističnih oprod Getza, Parovela, Licarja itd. je skupščina potekala tako, kot si oni niso želi — a kaj jim je pomagalo, ko pa niso mogli «dokazati» delavcem, da je njih politika v korist delavskega razreda. Da bi se le nekako «rehabilitirali» so kominformisti še večkrat poizkusili načeti vprašanje «titofašistov», a delavci so jih spravili v veliko zadrego, ko so od njih zahtevali, da bi podali poročilo o dosedanjem administrativnem delovanju. Ta zahteva je delovala na kominformiste kot mrzla prha — takoj so utihnili ter hočeš nočeš pustili, da se je skupščina vršila tako, kot so si delavci želeli, in ne kot so to predvidevali kominformisti.

Rezultat te skupščine (o kateri kominformistično glasilo molči kot grob) naj bo svarilo vsem kominformistom, ki si mislijo, da lahko še v naprej lažejo ter varajo delavske množice Tržaškega ozemlja, ki pa so njihovo podlo igro že spregledale.

Iz Gročane

Kominformistična laž

Slika in članek v kominformističnem listu «Vie nuove», ki je bil ponatisnjem v «Primorskem dnevniku, nas je spravil v dobro voljo; od srca smo se nasmejali. To je pa res čudovito, kaj takega zmorejo le kominformovske butice. V Milanu vedo več povedati o naši vasi kot mi, ki v njej živimo. Posledice pasje vročine, bi rekli, že ko tako pripeka. Pa ni tako. To je sad Kominforma, da se njihovim novinarjem tako zmede v glavi.

Pričakujemo le, da naš kominformistični župan Lovriha pove resnico, sicer bomo mislili, da se je odpovedal naši vasi in da meni, da je naša vas v Jugoslaviji.

Skoraj bi človek verjel, pa vidimo le «čerine» in angloameriške vojake, karte iz davkarije in podobne stvari.

Vemo, da je Dolina precej daleč, pa bi se vendar lahko naš Lovriha pripeljal s svojim motorjem bolj pogostoma v našo vas, da vidi, kaj potrebujemo. Zlasti zdaj bi moral priti, da se prepriča, kako smešno so se zlagali njegovi kominformistični bratci v Italiji.

Fran Lipah „Glavni dobitek" v Nabrežini

Prosvetno društvo «Igo Gruden» v Nabrežini je v nedeljo zvečer zelo uspešno uprizorilo «Glavni dobitek». Komedija «Glavni dobitek» je zelo zahtevna, ker ima vrsto karakternih vlog, ki so vse starejše. Pa tudi mlajše vloge so zahtevne; živahne, humorne, ter jih je treba podajati temperamentno, doživeto in sproščeno.

Takoj v začetku moram ugotoviti, da so razen dveh igrali sami mladi obetajoči igralci. Pohvalno moram omeniti Pertota Antona, ki je vzlic letom prevzel vlogo Krištofa, jo oblikoval ter bil zelo originalen, le malo glasneje bo moral tu in tam govoriti. Pertot Anton naj bo mladini svetal zgled nadaljnjemu delu.

Priznati moram, da me je prijetno presenetilo, da so mladi igralci govorili vloge res na pamet, suflerke sploh ni bilo slišati. Popolno obvladanje vloge na izust je prvi pogoj dobre igre. Pohvalno moram tudi omeniti jezik. Slovenščina je tekla blagoglasno z odra, to je prav gotovo zasluga režije in [illegible] igralcev. Mladi igralci niso nikjer šli čez okvir, niso pretiravali, niso karikirali (kot se to rado dogaja pri diletantskih družinah). Vsi so ostali skladno v okviru režije.

Brez dvoma je odnesel levji delež uspeha Slavko Gruden v vlogi profesorja. Odgovarjal je po pojavi, maski, kretnjah, povsem značilnimi lastnostim tega ubožnega profesorja, ki piše zgodovino šmihelske fare. Prav imenitno je oblikoval demokratično ljudskost s svojimi prijatelji. Ob koncu pa je res prepričljivo podal človeka, ki zaničuje denar, pa ga vendarle sprejme kot potrebno «zlo» ko mu ga navihana «Fortuna» po prvotnem razočaranju zopet nakloni.

Njegovo ženo je vzlic mladosti dokaj dobro podala Sonja Pertot in se kar dobro vedla tudi kot «milostljiva», prizor s služkinjo Ančko — ki ji je dala Pertot Marija prijetne, simpatične in človeške tone — je pa odigrala Sonja Pertot kar odlično. S humorjem in robatostjo, pod katero se skriva toplo in sočustvujoče srce je igrala Pertot Ivanka Marjeto Branjevko. Njen možati «sakrabolt» je publiko takoj spravil v veselo razpoloženje, karakterizirala je Marjeto navzven skupno, čutili pa smo, da je v notranjosti, v duši dobra in ljubeča sestra profesorja. To je bil zelo lep lik tega večera. Morda najbolj dognan. Bančnega ravnatelja Bariča je z elegantno uglajenostjo podal Stanko Devetak.

Prav dobro je karakteriziral oholost in nadutost, ko se izkaže pomota, da profesor ni milijonar. Na drugi strani pa spet hinavščino, ko profesor le dobi milijon.

Krojača pa je odigral Pertot Franc živo, prepričljivo in originalno, jasna in razločna govorica je njegova odlika, zato je tudi zelo ugajal. Njegovo ženo, ki se boji, da ji mož ne uide v gostilno, pa je igrala Pertot Bogomila v začetku malo plaho, se je ob zaroki razživela in prav imenitno planila v lase debeluški Mafjeti.

Profesorjevega sina je temperamentno in sproščeno podal Pertot Severin, njegovo zaročenko pa prav ljubko in točno Mihelič Irena. Obema bi priporočal jasnejšo in razločnejšo govorico, pa bosta tudi v Portorožu, kamor pojde družina gostovat, prav gotovo še bolj uspela.

Studentko, ki pride za rojstni dan čestitat dragemu profesorju, pa je iskreno in čustveno podala Gruden Anastazija, njega spremljevalca pa Caharija Franc. V celoti so se igralci in igralke uveljavili, lahko se reče zelo uspešno. Opozoril bi jih, da tudi v bodoče govorijo pravilno slovenščino, da pazijo še bolj na vokale, široke in ozke e-je in o-je.

Mnogo zaslug za to lepo uspelo predstavo ima Stefka Drolčeva, ki je prihajala v Nabrežino režirat. Kot članica SNG-ja v Trstu je Drolčeva polagala veliko pažnjo na jezik in pravilno karakterizacijo posameznih vlog. Oder je bil spretno in praktično opremljen in razsvetljen. Pri tem delu je pomagal tov. Jože Cesar, scenograf SNG. Občinstvo se je imenitno zabavalo in pazno sledilo izvajanju na odru. Obisk je bil krasen. Nad 450 ljudi je napolnilo obširno dvorišče, ki je zelo akustično in pripravno za prireditve na prostem. Igralce je publika nagradila po vsakem dejanju s ploskanjem, na koncu pa jih je obdarila s cvetjem. Režiserki Drolčevi so ob zaključku igre poklonili krasen šoper cvetic v zahvalo za njeno požrtvovalno delo.

M. K.

Iz Lonjerja

Nastop pevskega zbora v radiu in izlet v Koper

V nedeljo popoldne je nastopil na radiu v Kopru pevski zbor «Lonjer-Katinara». Z avtobusom so se pevci odpeljali v Sv. Nikolaj, si ogledali kopališče in se malo osvežili v nikolajskih vodah, nato pa z ladjo v Koper.

Morje je bilo precej razburkano. Nekatere članice zbora so se že bale, da ne bodo več videle Lonjerja. Tako nevarno se jim je zdelo v Pierovi barki, skoraj da bi jokale, drugi pa so se jim smejali, še bolj, ko so srečno pristali v koprskem pristanu in stopili na trdna tla. Peli pa so prav lepo, tako na radiu kot pozneje «Pri bratstvu» v Caligeriji pri kozarcu črnega istrana.

Vsi pa so dokazali, da se ne prestrašijo morja, ko so se zvečer zopet vrnili s Pierovo ladjo v Sv. Nikolaj in tudi na ladji prepevali.

Pevski zbor je zapel na radiu pod vodstvom tov. Justa Lovrenčiča deset narodnih in partizanskih pesmi.

Iz Škofij

Obljube ob volitvah

Ko so bile lani občinske volitve, so vidalijevci obljubljali deveto deželo, če bodo zmagali in dobili občinsko upravo v roke. Pa so že pozabili na prazne obljube in se ne zmenijo zlasti za slovenske vasi, s pomočjo katerih so se lahko ustoličili na občinski upravi v Miljah.

Škofije so precej obsežna vas in imajo še večjo važnost odkar je postavljen tu blok med cono A in B. Kar najbolj zdaj občutimo v vasi je pomanjkanje vode za osebne potrebe, za živino in pranje perila. V vasi je samo ena pipa, pa bi morale biti vsaj tri, napajališča za živino sploh, perice pa ne vedo, kam bi šle oprat perilo. Skrajni čas je, da se razširi napeljava vode, da se postavita vsaj še dve pipi, da se napravijo napajališča in pralnica.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 26. julija
Ana, Valent
Sonce vzide ob 4.40, zatone ob 19.42. Dolžina dneva 15.02. Luna vzide ob 18.07, zatone ob 00.53.
Jutri četrtek 27. julija
Natalija, Dušana

SPOMINSKI DNEVI

1856 se je rodil Bernard Shaw, velki irski pisatelj.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo v Barkovljah bo priredilo v avgustu izlet v Cerkno in bolnišnico «Franja».

Prijave sprejema tovariš Tedi Scheimer.

Pevski zbor Prosvetnega društva v Barkovljah ima v petek, 28. t. m., sestanek ob 21. uri zaradi razgovora o izletu, ki bo v nedeljo 30. t. m. Naj nihče ne manjka.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V četrtek, 27. t. m. ob 21 gostovanje v BAZOVICI (na prostem) z MOLIEROVO komedijo

„TARTUFFE"

Kakšno zemljiško reformo pripravljajo na magistratu?

Pričakujemo uradnih pojasnil

Poročajo iz uradnega vira, da dokončujejo pri mestnem kmetijskem podjetju načrt za «zemljiško reformo» na angloameriškem področju STO. Ista vest pravi, da pripisujejo načrtu velik pomen, češ da bi bil nekak eksperiment prav takšnega načrta, ki je bil izdelan za italijansko republiko in ki naj bi tam kmalu pričel veljati Načrt bodo prihodnje dni pretresali pri pristojni mestni upravni komisiji in po njeni odobritvi pride verjetno že zdaj v razpravo pred mestnim svetom.

V zvezi s tem poročajo tudi da prideta v Trst dva univerzitetna docenta za agronomijo prof. Garleti in prof. Trentin ki mislita proučevati pri nas kakšen bo vpliv izvajanja tega načrta v naši coni.

O stvari se še niso izrazile kmetijske organizacije, pač pa je pričakovati vsak čas njih mnenje. Zaenkrat treba pripomniti, da zveni kot prava nasprotje opomba, češ da bi bil načrt eksperimentalna podlaga za italijanske razmere. Prav te dni smo poročali izčrpno o italijanski agrarni problematiki ki je preogromna, da bi jo mogli kakorkoli primerjati z vprašanji tukajšnjega kmetijstva, ki je v primeri z njo majhen «problemček». Zato se zdi potovanje kar dveh znanstvenikov v tej zvezi brezpredmetno, ako ne več. Seveda pa zaenkrat še ni čisto jasno kaj uradni krogi z omenjeno «zemljiško reformo» pri nas pravzaprav mislijo. Na vsak način je popolnoma napačno izvajati ukrepe na tem področju po šablonskem vzorcu velike dežele, ko pa imamo pri nas tipično obmestno agrarno problematiko, ki terja svojevrstnega načina reševanja. Menda je to vsakomur na dlani? Končno mestni uradi tudi niso oblast, ki bi bila za pravo zemljiško reformo pristojna. Pričakujemo torej uradnih pojasnil!

Kolesarska nesreča v Barkovljah

Okoli 11.05 je bilo, ko so se iz Miramara proti Barkovljam peljali na svojih kolesih trije kolesarji. Ko so privozili do Cedasa, so hoteli prehiteti neki ameriški jeep. V istem trenutku pa je poskušal prekoračiti cesto tudi 73-letni Bartolič Jakob iz Miramarskega drevoreda 145, kateremu se je prvi kolesar še izognil, drugi, 20-letni Cattaruzzi Fabio iz Ul. M. Polo 7 pa nesreče ni mogel več preprečiti ter se je z vso silo zaletel v pešca, nato pa sta oba skupaj padla po tleh. Tretji kolesar, 22-letni Metlika Renato z Velikega trga 7 pa se je zaletel v pešca in kolesarja ter tudi sam padel s kolesa. Medtem ko je pri nesreči dobil Cattaruzza le nekaj prask, je moral avto Rdečega križa Bartoliča in Metliko prepeljati v glavno bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili le lažje praske pri kolesarju, ki bo v petih dneh zopet zdrav, hude poškodbe pa pri pešcu, ki ima zlom ljenih več reber, poškodovano vse telo ter verjetno tudi hude notranje poškodbe.

Razprava proti Billu zopet odgođena

Včeraj dopoldne se je pred vojaškim sodiščem v Trstu pričela razprava proti bivšemu tolmaču angleške vojaške policije Williamu Weilu-Billu, znanemu z razprave proti našemu dnevniku, na kateri je nastopil kot nam nasprotna priča.

Bivši tolmač Bill se mora sedaj zagovarjati, ker se je izdajal za angleškega oficirja ter si od različnih oseb sposodil okoli 150.000 lir.

Predsednik sodišča maj. Reages je včeraj razpravo zopet odgodil za nekaj dni.

DAROVI IN PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pok. tovariša Franja Rupena daruje družina Smuc 1000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Ane Ukmar darujeta sinova Armid in Vlasto 1000 lir za Dijaško matico.

Počitniški tečaji Dijaške matice

Za dijake s popravnimi izpiti bodo priredili v Dijaškem domu med letošnjimi počitnicami počitniške tečaje, ki bodo trajali od 15. avgusta do 15. septembra.

Prijave bo sprejemala uprava Dijaškega doma v Trstu, Ul. Buonarroti št. 31 do 31. julija t. l. Tam prejmete tudi potrebna pojasnila.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SREDA T6. 7. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov.; 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Skladbe za kitaro; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 13.15: Duete iz operet pojeta Belizar in Angelca Sancin; nato lahka glasba; 13.45: Gospodarski pregled (slov.); 14.00: Igra Veseli kvintet; 14.30: Pregled tiska ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.

17.30: Politične aktualnosti (it.); 17.40: Italijanske pesmi; 18.00: Z našim ljudstvom (ital.); 18.15: Koncert violinista Karla Rupla, pri klavirju Marijan Lipovšek; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v italijanščini; 19.45: Pojo slovenski zbori; 20.15: P. J. Čajkovski: Slavnostna uvertura 1812; 20.30: Radijski obzornik 1950 (it.); 20.45: Klavirske skladbe Rista Savina; 21.00: Literarna oddaja: Prešernove pesmi (slov.); 21.30: Zabaven glasbeni spored; 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (ital.); 22.15: Iz operet in baletov; 22.30: Ritmične melodije; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda; 23.15: Glasba za lahko noč.

LJUBLJANA, MARIBOR in rel. postaja NOVA GORICA

(Oddaja na valih 327.1; 188.9; 212.4; 202.1 m.)

SREDA T6. 7. 1950

12.00: Opoldanski koncert; 12.30: Napoved časa in poročila; 12.40: Slovenske narodne pesmi; 13.00: Oddaja za ljudske odbore; 13.20: Igrajo mali orkestri; 14.00: Zabaval vas bo Veseli kvintet; 14.30: Kulturni pregled; 14.40: Drobne orkestralne skladbe; 15.00: Napoved časa in poročila; 15.10: Klavirske skladbe Bedricha Smetane.

18.00: P. I. Čajkovski: Variacije na rokokojsko temo za čelo in orkester; 18.20: Ljudska univerza; 18.40: Koncert violinista Giusta Capponeja, pri klavirju Marijan Vodopivec; 19.00: Napoved časa in poročila; 19.15: Lahek spored izvaja tamburaški orkester KUD-a «Fran Levstik» z Viča; 19.50: Govorna oddaja; 20.00: Paul Dukas: La Peri; 20.20: Olive Schreiner: Svečenica; 21.00: Pester popularni koncert; 22.00: Prenos poročil Zvezne postaje Beograd; 22.15: Nokturni; 22.30: Iz del slovenskih skladateljev; 23.30: Poročila; 23.45: Zaključek oddaje.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 7600-7650, papirnati šterling 1570-1600, dolar 636-638, dolar (telegrafski) 646-647, švicarski frank 147,5-148,5, 100 francoskih frankov 178-180, avstrijski šiling 23,25-23,75.

Lahkoatletski treningi ZDTV

Lahkoatletska sekcija ZDTV vabi člane športnih društev, mladince in mladinke na redne treninge, ki se vršijo vsak torek in četrtek od 18. ure dalje, ter vsako nedeljo dopoldan na stadionu «Prvi maj». Trenirajo se sledeče panoge: teki od 100 do 5000 metrov, skoki v daljino in višino, meti krogle, kopja in diska. Vsi treningi so pod tehničnim vodstvom ZDTV.

Vabljeni so tudi začetniki, ki se bodo pod strokovnim vodstvom izurili v lepem lahkoatletskem športu.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

All'Alabarda - Istrska ul. 7; De Leitenburg - Trg sv. Ivana 5; Praxmaier - Veliki trg 4; Prendini - Ul. Tiziano Vecellio; Zanetti - Ul. Commerciale 26; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

KINO

Rossetti. Zaprt.
Excelsior. 16.30: «Krivda gospe Hunt», Wanda Hendrix.
Fenice. Zaprt.
Filodrammatico. 16.30: «Cantiriflas in trije mušketirji».

Alabarda. 16.00: «Na dnu S. Francisca», H. Bogart.
Garibaldi. 15.30: «Veliki prvak», Kirk Douglas.
Ideale. 16.00: «Meksikanska bikoborba», Gianni in Pinotto.
Impero. 16.00: «Prekleta ljubezen», Dolores del Rio.
Italia. 16.00: «Sfinga slabega...», F.
Savona. 16.00: «Sin strele», Foster.
Viale. Zaprt.
Vittorio Veneto. 16.30: «Zakon srca», Margaret O' Brien.

Adua. Zaprt.
Azzurro. 16.00: «Skrajna odpoved», R. Milland.
Belvedere. Zaprt.
«Ob morju». Zaprt.
Marconi. 16.00, na prostem 20.30: «Spominjam se one noči», Stanwyck, F. Mac Murray.
Massimo. 16.00: «Trije norci na potepu», bratje Marx.
Novo Cine. 16.00: «Na svidenje Francija», C. Colbert.
Odeon. 16.00: «King Kong», Bruce Cabot.
Radio. 16.00: «Zavojevalci zapada», Richard Dix.
Savona. 14.00: «Bela graščakinja», Eleanor Parker.
Venezia. «Krvava Mehika», Dolores del Rio.
Vittoria. 20.15: «Pastoralna simfonija», Michele Morgan.
Kino na gradu. 21.00: «Razbit malik», Michele Morgan.
Ljudski vrt na prostem. 20.30: «Obupna noč», Barbara Bel Geddes.
Letni kino v Ul. F. Severo. 20.30: «Maclovia», Maria Felix.
Skoljet. 21.00: «Življenje je ...».
Letni kino Rojan. 20.45: «Ze...», Joan Crawford.

Izleti

ADRIA-EXPRESS

14 IN 15. AVGUSTA IZLET
v Ljubljano

14. IN 15. AVGUSTA IZLET
na Bled

Odhod 14. avgusta ob 13... iz Trsta.
Vpisovanje do 30. t. m.

ADRIA - EXPRESS
TURISTIČNE IZLETE
Dunaj
organizira TEDENSKE POTOVALNI URAD «ADRIA - EXPRESS»
Odhodi vsak ponedeljek in torek v mesecih julij, avgust in september.

IZLETI NA
Grossglockner
vsako soboto v mesecu...
Odhod iz Trsta ob sobotah zjutraj in povratek ob nedeljah zvečer.

KOPALIŠČE Sv. NIKOLAJ

KOPANJE — PLAŽA — PLES — IGRE — BIFE — BAR
RESTAVRACIJA — KONCERT
WEEKEND HIŠICE Z DVEMA ALI TREMI POSTELJAMI

Zveza po morju ob delavnikih:
IZ TRSTA ob 9, 11 in 14.40 — IZ SV. NIKOLAJA ob 10, 13, 15.45, 19

OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH
IZ TRSTA ob 8.30, 9.30, 10.30 11.30 14.00 — IZ SV. NIKOLAJA ob 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 18, 20, 22

AVTOBUSNA ZVEZA ob delavnikih in praznikih iz avtobusne postaje (postajališči Sv. Ana in Zavlje)

Iz Trsta ob 8.30, 11.30, 14,30
Iz Sv. Nikolaja ob 10, 13, 21.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1|II. nadst. - Telefon 11-32

Tiha obletnica zgodovinskega dne

Včeraj je poteklo sedem let, odkar je mrknila Mussolinijeva zvezda. Izdali so ga in zapustili njegovi lastni miljenci in celo sorodniki, ki so mu dotlej peli slavo kakor čudodelnemu maliku. Izdali so ga pač zato, ker se je zavezniški obroč vedno bolj ožil okoli Nemčije in Italije ter grozil njihovim glavam, o katerih so sami menili, da so najdragocenejše v Italiji. Dne 25. julija 1943 so na mah spoznali, da je duče grešnik, ki je povzročil vihar, in da ga je treba takoj vreči v vodo, ako hočejo rešiti sebe in svojo barko. Obenem so mrzlično strgali s sebe zločinsko blato in ga skušali navreči proslulemu voditelju, ki se je že itak krčil pod težo lastnih zločinov.

S tem postopkom so nadaljevali fašistični potuhnjenci vse do zaključka vojne in še nekaj let po tej, dokler so pač delovale epuracijske komisije in protifašistična sodišča. Na vsak način si je bilo treba zavarovati kožo in goreče klicati jezo božjo na propadli režim, ki jih je baje s terorjem prisilil, da so oblekli črno srajco, da so požigali in morili. In čeprav javnost ni mogla verjeti v njihovo nedolžnost, je bila prepričana o tem, da si tudi oni ne žele več povratka fašizma in da ne nameravajo nikdar več počenjati hudodelstev.

Čim pa so se epuracijske komisije naveličale svojega dela, so se usuli potuhnjenci izza ogrinjač in skušali obnoviti črno kraljestvo. Potem ko so izkopali iz zemlje že na pol strohnelega malika, so preplavili Italijo z gesli in letaki, obetajoč ponovno vzpostavitev fašizma in nova nasilja. Tu pri nas pa, v obmejnem pasu, kjer živimo Slovenci, so z nasilji pričeli takoj, na način kakor pred tridesetimi leti. In trenutna italijanska vlada, ki se imenuje demokratska in krščanska obenem se nad temi niti najmanj ne razburja.

Opogumljeni fašistični kolovodje torej lahko nemoteno pletejo svojo zločinsko mrežo. Rehabilitirane pajdaše imajo po vseh državnih ustanovah, po vseh javnih uradih; predvsem pa so poskrbeli za to, da so jih vrinili v vse propagandne centre, od koder lahko najuspešneje vplivajo na javno mnenje. Ako le površno preletimo pisanje šovinističnega italijanskega tiska zadnjih let, bomo lahko ugotovili, da je bil dobršen del papirja izrabljen za opravičevanje, hvalo in celo poveličevanje fašističnih rabljev in njihovih zločinov. Vendar se demokrščanska vlada niti najmanj ne škandalizira nad predrznostjo fašističnih fanatikov, ki si upajo s takšno nesramnostjo slepiti italijansko javnost.

In tako smo prišli do sedme obletnice prvega padca fašizma. Človek bi pričakoval, da bo ta dan proglašen v Italiji kot državni praznik in da bo italijanska mesta z razobešenimi zastavami proslavljala spomin na datum, ki jim je obljubil skorajšnjo rešitev iz petindvajsetletne stiskalnice, in da se bo časopisje na široko razpisalo o zgodovinskih dogodkih iz 1943. leta. Toda italijanski šovinistični listi niti z besedico ne omenjajo zgodovinske obletnice in v Gorici nam pr. ni bilo opaziti ne ene razobešene zastave.

Matura

Pretekli teden so se zaključili zrelostni izpiti na slovenskem liceju in usposobljenostni izpiti na slovenskem učiteljišču v Gorici. Uspeh je bil razmeroma dober. Izdelali so na liceju (od 13 kandidatov): BATIC Alojzij, BEDNARIK Tatjana, ERŽEN Marijan, KACIN Marija, NEMEC Mirjam in OBERSNEL Drago; zavrnjeni so bili trije. Na učiteljišču so (od 20 kandidatov) izdelali: BORSINI Romana, ERBEŽNIK Elza, JERKIČ Milena, REJA Silvestra, MAHNIC Ivica in ZVANUT Franjo; zavrnjen je bil en sam. Ostali kandidatje bodo lahko popravljali v jesenskem izpitnem roku.

15 lir za dve strani nesramnih laži

«L'ora dei lavoratori», tedensko glasilo KPI izhaja v Gorici in je docela podobno tržaškemu kominformističnemu lističu «Delu». Njegovi dve strani sta razen redkih člankov posvečeni malone v celoti napadom na Jugoslavijo in «titiste». Ker pa je treba te napade povezati v dolge članke, da se zapolni prostor, najdemo v teh toliko nedoslednosti, da se človek resno vprašuje, kako je z razumom ubogih sirot, ki morajo po nalogu KPI nujno iti nasproti blaznosti. Akoravno svoj listič vsiljujejo redkim čitateljem, bi se morali vendar vsaj včasih potruditi in zatrjevati nekaj doslednega. Soncu pravijo luna s tako resnostjo kakor umobolni nesrečnik, ki se mu je vcepila v možgane fiksna ideja.

Da bi jih kdo čital, spričo radio-vesti in objektivnega poročanja demokratičnega tiska ter politične razgledanosti današnjega človeka, ni mogoče verjeti. Oni, ki ga morajo vendarle kupovati, se pač odkrižajo 15 lir, da se ognejo nesramnemu pritisku s tolažbo, da izide prihodnja številka šele čez teden dni.

Določena nova količina žita za obvezno oddajo

Na goriški prefekturi se je te dni sestal pokrajinski odbor za obvezno oddajo. Na tej seji je odbor določil novo količino žita, ki jo bodo morale oddati posamezne občine v zvezi s povišanjem pokrajinske obvezne oddaje na 15 tisoč stotov, kakor je odredilo ministrstvo za poljedelstvo in gozdarstvo.

Odbor je sklenil, da bodo vsi oni konzorciji, ki so lani oddali 1 do 5 stotov pšenice, letos oddali 50 odstotkov več. Vsi oni, ki so oddali več kot 5 stotov pa bodo letos oddali povprečno količino oddaje v letu 1948—49.

Obvestilo Državne zveze civilnih vojnih žrtev

Državna zveza civilnih vojnih žrtev v Gorici sporoča vsem svojim članom, da je po zakonu z dne 3. junija 1950 št. 375 obvezen sprejem v službo vseh onih, ki so ostali zaradi vojnih dejanj telesno poškodovani. Prizadeti bodo morali predložiti pokojninsko knjižico in namestitveni list, ki ga bodo prejeli po zdravniškemu pregledu na zdravstvenem uradu.

Goriška sekcija Državne zveze civilnih vojnih žrtev je v tej zvezi že prišla v stike s svojo centralo in vabi vse civilne vojne žrtve, ženske in moške, naj se nemudoma zglasijo na njenem sedežu v Ul. Dante 10.

Še danes prijave za planinsko rajanje

Planinke in planinci, Slovensko planinsko društvo v Gorici vas vabi na planinsko rajanje, ki bo v nedeljo 30. julija v gorski koči na Passo di Pramollo (1.500 m) na italijansko-avstrijski meji. Kamion bo izletnike pripeljal prav do koče, tako da se bodo spočiti lahko že zjutraj zavrteli ob zvokih harmonike. Tisti pa, ki se bodo rajanja pravočasno naveličali, se bodo lahko povzpeli na bližnjo Cima Madrizze.

Prijave sprejema še danes Darko Suligoj — urar na Travniku. Odhod bo s Travnika v nedeljo ob 5. uri zjutraj.

Iz Krmina

Seja občinskega upravnega odbora

Na svoji zadnji seji so krminski odborniki najprej razpravljali o vzdrževanju poljskih čuvajev. Ker so mnogi poljedelci v zadnjem času odpovedali plačilo prispevka za poljske čuvaje, so občinski možje sklenili, da bodo vse poljske čuvaje odstavili razen onega za Medejo. Nadalje so odobrili upokojitev občinskega stražarja Gossetta Avgusta in izjavili, da je njegovo službeno mesto prosto. Kar se pa tiče upokojitve še drugega osebja, so razpravljanje v tej zvezi odložili na prihodnjo sejo.

Ob zaključku so še odobrili 12 tisoč lir za popravilo ceste v Medeji.

Drugi letnik "Mladih vzorov"

Z dvojno številko (6—7) za maj in junij je mladinski list goriških srednješolcev «Mladi vzori» srečno zaključil svoje drugo leto. Moramo pa reči, da je zaključek ne samo srečen, ampak tudi dober, ker zaključna številka znatno prekaša po vsebini in izbiri vse ostale tega letnika.

Deloma je to omenilo uredništvo tega lista samo v zaključnem članku «Za slovo drugega letnika», ki bi moral biti uvodnik, ne pa nekje na koncu lista. Predvsem naj omenimo, da so dijaki v tej številki namesto golih življenjepisov začeli podajati lastne vtise o pisatelju in njegovem delu.

Vlasto nam je «V svojih delih sam boš živel večno», analiziral Aškerčevo «Cašo opojnosti» in nanizal vmes nekaj zdravih misli, ki v delni meri veljajo za današnji čas s posebnim ozirom na slovenskega dijaka na Goriškem. (V delu je smisel življenja, v delu za bližnjega in narod pa je poroštvo nesmrtnosti.) Vlasto je objavil tudi še članek o Župančičevi «Z vlakom», ki jo ima za uvod v «Dumo» (pesnik pozdravlja zarjo bodočnosti, ki so jo sanjali najlepši, najvrednejši in najpravičnejši sinovi svakega naroda, ki so oznanjali svet brez sovraštva, zavisti in pohlepa po tuji zemlji.

O pesmih, o katerih smo v prejšnjih številkah že večkrat omenili, da so zelo pogosto skregane z metriko in slovnico, pa se moramo tokrat pohvalno izraziti. Nedvomno je najlepša Galebova «Izginjajoča bolest», Kajtimarino «Hrepenenje» je tudi dobro, zlasti v zadnji kitici, kjer se otrese pasivnega tarnanja in izraža svojo vero v lastne sile v borbi za srečo. Bolj v romantiko se zavija Aksinja v pesmi «Mrak», medtem ko njena «Mladi kulpici» (?) malo šepa in bi bilo bolje, da združi tretji in četrti verz v enega, brez ponavljanja besedice «vse».

Izmed leposlovne proze naj omenimo Uroševo «Zalostni dan», v kateri lepo opisuje, kako so naši dijaki sprejeli vest o Župančičevi smrti. V članku «Zarki» primerja Asja sončne žarke veselju, ki naj bo temelj našega bistva in naše duše. Zdena nam v članku «Pisma ni» opisuje pričakovanje izseljenčeve matere. Sestavek ima tipično začetniški značaj, vendar da slutiti, da se bo pisateljica še razvila.

Tudi Nina je v tej številki zaključila svojo poljudno-zgodovinsko kramljanje o Polhograjskem gradu, kjer nam pove marsikaj zanimivega o grofu Blagaju. Nekdo se je lotil tudi ocene lista «Nove zarje», ki so ga izdajali srednješolci v Dijaškem domu, kateri so pa na škodo kmalu umolknili, čeprav so se v nekaterih sestavkih dobro odrezali.

Ob koncu je še poročilo o šolski razstavi in pa športni kotiček. Priloženo je tudi splošno kazalo za vse številke, ki nam daje pregled letošnjega dela.

S tem da smo z listom v splošnem zadovoljni, pa še ni rečeno, da v njem ni napak. Zato pričakujemo, da se bodo v prihodnjem šolskem letu naši dijaki lista še bolj oklenili. Dosežena višina pa jih ne sme zadovoljiti, ampak mora biti samo podlaga za nadaljnji napredek. Predvsem je treba imeti odprte oči za našo sedanjost in se ne pustiti vplivati od tistih, ki kot slepci korakajo mimo nje. Naša mladina v svobodni domovini piše epopejo, o kateri bodo govorili se pozni rodovi. Poslušajmo jo in vsaj od daleč sledimo njenemu veličastnemu pohodu v novi čas. Tudi v tem pa mora biti dijakom vodnik njihov list.

Ob robu kolesarske dirke skozi slovenske vasi

Včeraj smo obširno poročali o kolesarski dirki skozi slovenske vasi, katere se je udeležilo 35 tekmovalcev in v kateri so se skušali prvič uveljaviti tudi goriški športniki. Naj pripomnimo k že objavljenim rezultatom, da je često mesto zasedel slovenski Benečan Jože Batistuta, sedmo pa Goričan Alojz Cotič, kar vsekakor priča o pomembnem uspehu mladih goriških kolesarjev v tako močni konkurenci.

Vino in globa

Orožniki v Krminu so včeraj zasačili 53-letnega Silvija Musiča pijanega na cesti. Ker je Musič s težkočo premikal svoje noge, so ga karabinjerji pospremili domov in mu naložili za njegovo vedenje primerno globo.

Iz svobodne Goriške

Tekstilna tovarna v Ajdovščini

Na ruševinah bivše Brunerjeve tovarne v Ajdovščini so zabrneli prvi stroji. Dan za dnem so se tem strojem pridruževali vedno novi in novi, ko da dobiš sedaj, ko stopiš v tovarno, vtis prave tekstilne tovarne, kjer vse teče in se gibalje pod skrbim nadzorstvom mladih delavk, delovodij in neumornega direktorja Kamenška.

Na tem mestu je bila mogočna tovarna, v kateri je delalo okrog 1800 delavcev iz bližnje in daljne okolice Ajdovščine, ob italijanski okupaciji pa je tovarna kmalu začela propadati. Boljše stroje so začeli demontirati, slabše pa so razstrelili in jih uporabili za staro železo. Marsikateri delavec, ki je delal v tovarni od svoje rane mladosti in je bil na tovarno življenjsko navezan, se je s strahom izpraševal, kaj bo. Nekateri so šli v tujino iskat zaslužka, drugi pa so mesece in mesece romali več ur daleč v Ajdovščino in posedali dolge dopoldneve v senci Godnavih kostanjev in čakali, kdaj se bo na vratih pokazal gospod sindaco Pedezzi in izvolil koga poklicati in ga poslati na delo. Stokrat in stokrat je sto in sto delavcev doživelo razočaranje, ko jim je sindaco po parurnem čakanju na kratko javil skozi vrata: «Oggi non c'è niente, tornate un'altro giorno!» (Danes ni nič, pridite drugič). Klavrno se je uboga raja vrnila domov. Marsikdo je na poti domov pomislil na svoje lastne otroke in na prazno shrambo, v kateri ni niti skorjice kruha, da bi utešil glad teh nedolžnih bitij. To se je ponavljalo mesece in mesece, leto za letom. Prav gotovo se delavci iz Predmeje, Otlice, Crniče, Škrilj, Velikih in Malih Žabelj, Stomaža in drugih vipavskih vasi tega še prav dobro spominjajo.

Sila kola lomi. Nekateri so skušali «pomazati» roko gospodu sindaku. Prinesli so mu kar cel «pršut», kokoš, kak kilogram masla, medu ali kaj drugega, vse je bilo dobrodošlo in marsikaterikrat je to «mazanje» tudi rodilo zaželeni uspeh. Gospod sindaco je take «dobrotnike» imel dobro evidentirane.

Časi so se izpremenili. Danes, ko obnavljajo domovino, ko vsepovsod gradimo tovarne, ceste, železnice in druge industrijske in kmetijske objekte, je dela za vsakega človeka dovolj. Še več, ker vsak pošten človek je dolžan, da po svojih delovnih zmožnostih prispeva pri tej graditvi.

Tako je zrastla tudi tekstilna tovarna v Ajdovščini. Prej zapuščene in na pol porušene dvorane so oživele. Med ropotajočimi stroji vidiš skrbne obraze mladih delavk, ki so svoje strokovno znanje pridobile v zelo kratkem obdobju. Danes šteje delovni kolektiv tovarne že skoraj 136 članov. Direktor pravi, da nikakor ne misli ostati pri tem številu. Še letos bodo število delavcev povečali za najmanj 150.

KINO

VITTORIA, 17: «Vzgojili so me v kriminalca», J. Garfield.
VERDI, 17: «Cestni roparji», V Cortese;
CENTRALE, 17: « Crni graščak» G. Guatary;
MODERNO, 17: «Bile so same ženske», A. Scheridan;
EDEN, 17: «Vitezi Texasa», F. Mac Murray;
ESTIVO, 21: «Krik volka», E. Flynn ni B. Stanwick.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

14 zavednih zidarjev je tekmovalo v nedeljo 16. t. m. za večjo storilnost dela.

Tekmovanje za večjo storilnost

Po večjih tovarnah in obratih je bile v nedeljo dopoldne zelo živahno. Misel, ki so jo sprožili zidarji Edilita, se je razširila tudi v notranjost tovarn za konserviranje rib «Arrigoni» in «Ampelea» v Izoli in «De Langlade» v Kopru. Stevilne brigade so stopile v tekmo za večjo storilnost dela tudi v tej važni živilski produkciji. V tovarni «Arrigoni» v Izoli je tekmovalo devet brigad v čiščenju in vlaganju rib v škatle, v «Ampelei» tudi devet, v «De Langlade» v Kopru pa tri brigade.

V «Arrigoniju» so tekmovale brigade št. 6., 3., 18., 4., 22., 2., 5, 16 in 12.

Zmagali sta brigadi št. 6, ki jo vodi trikratna udarnica tov. Francka Grbac, ki je presegla normo za 159.2 odst., in brigada št. 3., pod vodstvom tov. Glorije Grbac, ki je presegla normo za 157.6 odst..

V tovarni «Ampelea» je tekmovalo devet brigad. Zmagali sta prva in druga, ki ju vodita tov. Ana Kocijančič in Antonija Barut. Obe brigadi sta presegli normo za 97 odst.. Bilo je samo za en gram razlike, ki ga ima v dobrem brigada št. 1.

V tovarni «De Langlade» v Kopru so tekmovale tri brigade. Tudi tu so bili uspehi tekmovanja dobri, ker ni lahko doseči norme. Normalno so tu dosegle 135 g na uro, v tem tekmovanju pa 170 g na uro.

Prva brigada je pod vodstvom tov. Urše Bicobon dosegla normo za 125 odst., druga brigada je pod vodstvom tov. Bužani Ide dosegla normo za 134 odst., tretja pod vodstvom tov. Angele Parovel pa 130 odst.. Kakovostno je bila najboljše tretja, količinsko pa druga brigada.

Ob zaključku tekmovanja so bile razglašene za udarnice v «Arrigoniju» tov. Lidija Palčič, ki je presegla normo za 47 odst., Ljudmila Hrevatin, že dvakrat udarnica, presegla normo za 61 odst., Francka Gregorič, ki je presegla normo za 80 odst. in je sedaj že petič udarnica, Ana Vascotto že tretjič udarnica, presegla normo za 54 odst., Francka Grbac že tretjič udarnica, presegla normo za 56 odst., Eliza Bembič (tretjič udarnica), presegla normo za 76 odst., Gloria Cerkvenič že tretjič udarnica, presegla normo za 65 odst. in Justina Pugliese že drugič udarnica, presegla normo za 43 odst.

V tovarni «Ampelea» pa so bile razglašene za udarnice Ana Kocijančič, Marija Cenda, Ana Mondo, Marija Kleva in Lidija Delore.

Tovariš Rijavec Leopold, 49-letni zidar, ki je zmagal v tekmi in presegel normo za 177 odstot.

Poleg gornjih delovnih kolektivov v živilski industriji so tekmovali tudi delavci opekarne «Nardone» v Izoli. V borbi za večjo storilnost dela so se merile tri brigade pod vodstvom tovarišev Silvana Hrvatina, Jožefa Babiča in Albina Babiča. Delovno normo so presegli prva za 160 odst., druga za 170 odst. in tretja za 150 odst.. Najboljša je bila druga brigada.

Vse brigade so tekmovale v počastitev drugega zasedanja okrajne skupščine in prve obletnice, kar je začel v Jugoslaviji tov. Alija Sirotanovič — rudar tekmovanje za visoko storilnost v delu.

Kaj pomeni za vse ljudstvo več produkcije, več gradbenega materiala, več blaga za izvoz, vemo vsi. Enoletni plan določa: izboljšanje življenjskih pogojev za 15 odst.. To izboljšanje bomo dosegli le z delom. Vse delovne brigade, ki so do sedaj tekmovale za večjo storilnost dela, so pokazale, da razumejo pomen takega tekmovanja. Vsem tovarišem in tovarišicam, ki so sledili pobudi, katero je dalo 6 zidarjev Edilita, je treba dati priznanje za njihovo nesebično delo. To so junaki dela, ki pomagajo, da bodo življenjski pogoji našega ljudstva še boljši. Vemo, da bodo našli vedno več posnemovalcev.

Mladi tovariš Jordan Moretto je kar ponosen na svoj met rček, s katerim je dvigal polne samokolnice malte in opeke v gornja nadstropja.

Mešalec za malto, ki so ga pri EDILIT-u sami napravili. Ob postrežbi dveh delavcev opravi dela za 12 malovarjev.

Italijanska delovna brigada «Bonifacio Antonio» bo odpotovala na gradnjo Novega Beograda

Polno imamo primerov, ki govorijo o velikem prispevku, ki ga dajejo tovariši vojaki JA pri delih splošne ljudske koristi in za izgradnjo socializma v našem okrožju. Tako vemo, da že več časa pomagajo pri izboljševalnih delih v Sečjolski dolini v dolini Mirne in na cesti Križišče Rižana. Zavednost tovarišev vojakov je razvidna iz tega, da dnevno prekašajo za visoke odstotke delovne norme.

Ze večkrat smo na tem mestu poročali o hvaležnosti našega ljudstva do teh sinov nove Jugoslavije. Ta hvaležnost ne obstaja samo v besedah. Konkretno prihaja do izraza po naših mladinskih brigadah, ki pomagajo pri gradnji socializma v Jugoslaviji. Se bolj bodo to hvaležnost podčrtali tovariši Italijani, ki sestavljajo te dni svojo delovno brigado «Bonifacio Antonio», katera bo v petek 28. julija odpotovala na gradnjo Novega Beograda. Brigado bodo sestavljali Italijani iz vsega okrožja, ki bodo tako ponesli sloves italijanskih delavcev, ki živijo v našem okrožju tudi na gradbišče Novega Beograda.

Ti italijanski delavci vidijo velikanske napore narodov Jugoslavije, ki niso nikoli odrekali pomoči ljudstvu našega okrožja in so tudi danes pripravljeni pomagati ob vsaki priložnosti.

Priprave za sestavo brigade so zelo živahne. Krajevni odbori ZAM, kjer se zbira potrebna oprema in vpisujejo člani imajo polno dela. Predvsem je treba podčrtati visoko število mladine, ki se je že vpisala. To je po drugi strani dokaz, kako misli italijanska mladina.

Mesto Koper bo predstavljalo v tej brigadi 40 mladine. Portorož in Ankaran, ki sta večji središči, bosta dali prva 14, druga 12 mladincev. Iz Sečjol bo odšlo 14 najboljših za to brigado.

Prav tako bo Bujščina kot vedno dala svoj prispevek, da ne omenjamo drugih krajev povemo, da bo samo iz Buj odšlo 15 tovarišev. Moramo podčrtati, da iz bujskega okraja že dela pri gradnji Novega Beograda cela brigada «25. maj», ki je že trikrat udarna.

To so delni podatki o vpisovanju v to brigado, ki se še nadaljuje. Od povsod, kjer prebivajo Italijani, tudi iz najmanjših vasi se priglašajo za vpis.

Tako bo v petek ponesla ta brigada mladih Italijanov misel vsega italijanskega, slovenskega in hrvatskega ljudstva našega okrožja v Novi Beograd, ki je danes eno samo velikansko gradbišče.

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA

Tov. Ana Spek roj. Jerebica, stanujoča v Sv. Petru, je izgubila osebno izkaznico pred dvema mesecema. Razglaša jo za neveljavno.

Naše počitniške kolonije v Sloveniji

Ker bo prvi turnus otroških kolonij v Sloveniji v kratkem zaključen in bodo mladi izletniki kmalu prišli domov, je prav, če povemo kako se počutijo.

V Ribnici je kolonija 73 otrok iz Izole. Zadovoljstvo mladih gostov je veliko. Ti so v koloniji že od 7. julija. Takoj prve dni je vse pregledal zdravnik, da ni kdo spotoma dobil kakega prehlada. Tudi drugače je zdravnik vedno na razpolago. Po 20 dneh bivanja v koloniji so pri pregledu ugotovili, da so vsi otroci pridobili na teži od enega do treh kg. Ena izmed pionirk pa celo šest kg. To dovolj zgovorno priča, da se mladi gostje tam dobro počutijo.

Otroci te kolonije se bodo vrnili domov v nedeljo 30. tega meseca.

Druga skupina 76 pionirjev iz Portoroža, Sečjol, Kort in Prad je v Bovcu. Mladi gostje se prve dni niso mogli dovolj nagledati naravnih lepot tega kraja. Posebno jih je presenetilo, ko so videli v višinah še sneg. Prav tako so bili iznenadeni nad sprejemom ob prihodu. Hrana je tu zelo dobra in izdatna (5000 kalorij). Ne manjka jim sira, ki je tu zelo dober in predstavlja zanje pravo posebnost.

Za razvedrilo prirejajo krajše izlete, na katerih spoznavajo še pobliže lepote teh krajev. Ko se bodo vrnili domov, bodo znali povedati o privlačnosti tega turističnega kraja. Dne šestega avgusta bodo te mlade koloniste zamenjali drugi, ki bodo prišli naravnost iz Istre in nato odpeljali te na njihove domove. Druga izmena bo imela okoli 90 otrok.

Vsi zadovoljni so otroci tudi po kolonijah v Siški, Logatcu, Sv. Pavlu in Krškem. Kako tudi ne, saj imajo na razpolago, poleg druge obilne hrane maslo, sir in marmelado, česar doma pogrešajo.

Nova avtobusna proga Koper-Nova vas

V ponedeljek je začela obratovati nova avtobusna proga Koper — Nova vas. Na tej progi bo vozil avtobus dvakrat dnevno, in sicer ob 6 zjutraj iz Nove vasi v Koper, ob 13,15 iz Kopra v Novo vas, ob 14.30 iz Nove vasi v Koper in ob 18.30 iz Kopra v Novo vas.

Ta proga bo imela naslednje avtobusne postaje: Smarje, križišče Puče — Koštabona, križišče Krkavce — Padna in Nova vas ter v bodoče, ko bo popravljena cesta do Sv. Petra, bo postajališče tudi v Sv. Petru.

Ta proga največ koristi ljudstvu iz Koštabone, Puč, Krkavc, Nove vasi in Sv. Petra. Do sedaj so morali vedno hoditi po celo uro pa tudi več do avtobusne postaje.

Ljudstvo v naših vaseh pravi, da je premagalo sovražnika delovnega ljudstva in sedaj nadaljuje borbo za zgraditev blagostanja. Dalje, da je dalo vse sile, da si je zgradilo novo cesto, da sedaj lahko vozi tudi v njihove vasi avtobus.

Prebivalci teh vasi pričakujejo spet velik delovni uspeh, ko bo prvič zasvetila električna luč v njihovih vaseh.

Naše ljudstvo iz dneva v dan vidi velike uspehe svojega truda in se vedno z večjim elanom udeležuje napornega dela za izvedbo svojega enoletnega gospodarskega načrta.

Boršt

Tekmovanje žena za volitve

Žene naše vasi so do sedaj napravile okoli 500 ur pri lepšanju vasi in gradnji vodovoda. Delalo je okoli 50 članic. Vedno kadar je potrebno prispevati za skupnost se dobro izkazujejo.

Prosvetno društvo «Oton Župančič» je zelo aktivno. Pevski zbor se pod vodstvom tov. Jožka Bembiča uči več pesmi, med drugimi «Triglav», «Plovi», «Lahko noč» «Hej tovariši» in «Na oknu». Prav gotovo bo dobro nastopil, kadar bomo imeli kako prireditev.

Mladina se pridno uči za kulturno prireditev, ki jo bo predvidoma imela že 20. avgusta.

Labor

Mladina gradi svoj sedež

V nedeljo je 15 članov mladine naše vasi napravilo 60 ur pri gradnji mladinskega doma.

Že več časa je mladina čutila, da ji manjkajo prostori, kjer bi se zbirala in lahko imela svoja zborovanja. Vzela je sedaj sama v roke delo, in si bo tako zgradila svoj sedež.

Poleg mladine so tudi žene zelo delavne. Na čast volitev bodo napravile 200 prostovoljnih ur

O zgodovinskih osnovah Jurčičevega romana „Rokovnjači"

Jožef II. je z nevoljniškim patentom dal kapitalističnim podjetjem mezdnega delavca, z odloki o prodaji kmečkih zemljišč pa je pospešil isti proces razlaščanja kmetov, ki ga je Anglija z radikalnimi sredstvi vršila že od 16. stoletja dalje. S tem se je tudi v Avstriji rodil prvotni kapital, na drugi strani pa ogoljeni proletarec. Z velikimi davki in še večjimi odkupninami za olajšave v fevdalnih odnosih je prisel že tako zadolženi kmet ob zemljo, obogateli pa so trgovski oderuhi. Ni čudno, če so bili v 17. in 18. stoletju tako pogosti kmečki upori. Poročilo v Tagesposti pravi, da so rokovnjači ogrožali gradove. Predzgodovina avstrijskega kapitalizma je torej tudi slovenskim kmečkim množicam prinesla uboštvo, pomanjkanje, pavperizem. Kapital se je pri nas rodil ves, kolikor ga je bilo, krvav in umazan. Kapitalistično izkoriščanje razlaščenih kmetov, njihovih žena ter otrok do sedmega leta je polnilo blagajne italijanskih in nemških kapitalistov na naših ozemlju. Ropanju kolonialnih dežel se je pridružilo izganjanje kmetov z zemlje, nasilno prilaščanje občinske kmečke posesti ter uničevanje cehovskih obrtnikov. Ta proces je v nekaj desetletjih na prehodu iz 18. v 19. stoletje menjal sestav gospodarstva v Avstriji in ni čuda, če je prav v tem času narastla družba brezdomcev in potepuhov. Povrh vsega je bila tu francoska okupacija, ki kmečkim množicam ni prinesla olajšanja, marveč nove davke. Upori slovenskih kmetov v dobi francoske okupacije imajo torej globoko socialno vsebino. Ni šlo samo za beg pred francoskimi vojaškimi nabori, marveč tudi za demokratično zemljiško odvezo brez odloga in brez odškodnine. Stalna vojaška služba pa je tako imela namen zaščititi centralizacijo in s tem okrepiti kapitalistični način proizvodnje. S končno odpravo vseh predpisov o nedeljivosti kmečkih posestev je zemlja postala predmet svobodne kapitalistične špekulacije, kar je spet pritisnilo kmeta, gladilo pa pot do bogastva meščanu, trgovcu, oderuhu.

Pa tudi v prvi polovici 19. stoletja se položaj našega kmeta ni izboljšal, marveč poslabšal. Kmečki dolg je še zmeraj naraščal, razlaščanje se je torej nadaljevalo; v letu 1843. pa se je naše meščanstvo zaradi svojega konservativnega stališča do zemljiške odveze in s svojo narodno stražo ločilo od osnovnih kmečkih množic. Kmet je propadal in se proletariziral; po letu 1848 se je izvršila strahotna drobitev naših kmečkih posestev, tako da je bila polovica naših kmečkih gospodarskih enot brez pogojev za najbolj skromen obstanek. Pogojev za večje razbojniške družbe je bilo torej tudi v tem času več kot dovolj. Bilo je težko, mučno ozračje. Sele izseljevanje v Ameriko. Nemčijo, Francijo je v drugi polovici 19. stoletja delo ma začasno zbrisalo najtežje strani črnih bukev kmečkega stanu.

Če je torej ozadje razbojniške prikazni bolj ali manj nasilna, z neštetimi tragedijami zvezana prazgodovina kapitalizma, ni prav nič čudno, če je evropsko slovstvo tako rado posegalo po tej snovi. Pri tem je deloma lahko navezovala tudi na bližnjo literarno tradicijo, zlasti na srednjeveški viteški roman. Razbojniško «romantiko» sta opisovala že Cervantes in Le Sage, zlasti priljubljena pa je postala ta snov v dobi viharništva (Sturm und Drang) in romantike.

Skupna poteza junakov te literature je tako imenovana dvojna vloga: na eni strani razbojnik, rokovnjač, na drugi spodoben meščan, plemič, kmet. Skupna poteza je odpor zoper družbo. Vsi poglavarji so postali zločinci zaradi izgubljene časti, ki jim je družba ni hotela vrniti. Tak je Puškinov Dubrovski, Schillerjev Sonnenwirt in Karl Moor, Byronov Corsair, Spindlerjev Wildherr, Irlingov Barbone, Marryatov Morski razbojnik, taki so po ogromni večini vsi idealizirani plemeniti zločinci, ki so se odlikovali v žaru viharništva in tiste romantike, ki je z grenkobo ugotavljala temne strani meščanske, t. j. svoje družbe, obsodila z vso silovitostjo njene zločinske osnove, ki duše razvoj poštene človeške osebnosti. Osnova vseh teh idealiziranih zločincev je spoznanje, da se v vladajoči družbi ne da živeti, da se je treba nad njo krvavo maščevati za izgubljeno čast, za izgubljeno življenje. O kakšni politični veri v propad te družbe, o kakih socialno-ekonomskih vzrokih zločinske družbe ti maščevalci seveda ne razmišljajo. Čeprav izrinjeni iz delovnega, ustvarjalnega procesa družbe, tudi tedaj če se obračajo k siromašnim množicam, ne mislijo nikoli na to, da bi te množice vrgle iz družbenega vodstva meščanski razred. Vsi so po svoji pravi vsebini meščani. Značilen za to vrsto maščevalcev je Jean Sbogar, ki ga je napisal Charles Nodier, za francoske okupacije bibliotekar v Ljubljani in urednik Telegraphe officiel. Kersnik je tega gotovo poznal. Lotario — Janez Zbogar je na eni strani beneški patricij, zaščitnik revežev, na drugi strani pa trdosrčen roparski poglavar. Teza romana je: močna osebnost ne more vzdržati v meščanski družbi, bežati mora iz korumpirane sredine. Lotario — Janez Zbogar izpoveduje, da je še mlad z grenkostjo občutil vse slabe strani družbe. Poleg vse rousseaujevske «dušne» poezije (poésie de l'âme), spleena, čustvenega razmišljanja o bogu in ljudeh rešuje na razbojniški način osnovno vprašanje: kaj je v življenju družbe grše, zločin ali zakon, kdo je bolj krut, zločinec ali sodnik.

Višek te kritike meščanske družbe je naslednji stavek Janeza Zbogarja: «Če bi imel družbeno pogodbo v rokah, bi v njej ničesar ne spreminjal, pač pa bi jo raztrgal». Taki so bili plemeniti razbojniki ob koncu 18. stoletja. Takega je ustvaril Byron, Zschocke, Benjamin Constant, Mme Krudener in vrsta drugih.

Z razvojem kapitalistične družbe, z naraščajočo močjo proletariata je literatura te vrste izgubljala svojo odkrito kritičnost Meščan, ki je v francoski revoluciji razglasil človeške pravice, svobodo, enakost, je sicer že naslednje leto pokazal, kako pojmuje svobodo, ko je v imenu svobode prepovedal sleherno delavsko združevanje. Ko pa so izkoriščane množice začele pod vodstvom delavskega razreda politično borbo za oblast so tudi plemeniti idealizirani zločinci v literaturi izgubili byronovsko vehemenco in zvodeneli v socialnem usmiljenju do zatiranega ljudstva.

JUGOSLOVANSKI POZIV ZA MIR in komentarji svetovne javnosti

V teh dneh je svetovni tisk mnogo pisal o Jugoslaviji. Besede, izrečene na jugoslovanskem kongresu za obrambo miru so vzbudile v svetu veliko pozornost. Poročilom s kongresa in citatom iz govora tovariša Djilasa in iz resolucije so odmerjeni prostori v raznih listih na prvih straneh in pod močno poudarjenimi naslovi. Brez dvoma je to dokaz, kako tehtno je stališče naše domovine v sedanji situaciji v svetu, in da je glas Jugoslavije hkrati glas miljonov ljudi v svetu, ki odklanjajo vsako agresijo imerialističnih držav in informbirojevsko politiko nasilja. O jugoslovanskem kongresu za mir je pisal pozitivno tisk raznih političnih struj. Stališče Jugoslavije v vprašanju svetovnega miru sta napadla le skrajna desnica in — informbirojevski agitacijski aparat. Razumljivo je, da iskrena beseda za mir v svetu ni pogodu vojnim hujskačem, prav tako pa ne informbirojevskim satelitom, ki sicer na vso moč vihte oljčno vejico, hkrati pa s tanki in bajoneti rožljajo na naših mejah.

Milijonske množice v svetu si žele mir, hočejo v miru delati in živeti, zato odklanjajo vojno in odklanjajo tudi prekupčevanje z malimi državami ter pošiljanje malih držav v ogenj za interese velikih. Politika delitve interesnih področij ni politika miru. Delitev interesnih področij med velikimi je bila od nekdaj samo začasni kompromis, ki je pomenil hkrati grobo nasilje nad manjšimi narodi, s katerimi hočejo veliki trgovati kot s trgovskim blagom.

«Djilas je zopet potrdil» — je pisal londonski «Times» — «jugoslovansko miroljubnost do svojih sosedov». Nato je list komentiral del govora tovariša Djilasa o obtožbah, da želi Jugoslavija razdeliti Albanijo: «Djilas je dejal, da so to bajke, ki služijo hegemonističnim silam kot izgovor, da «zaščitijo» to majhno državo.»

Agenciji «United Press» in «Associated Press» sta posebno poudarjali besede tovariša Djilasa, da želijo jugoslovanski narodi živeti v miru in sodelovati z vsemi narodi na svetu.»

Tudi skoraj vsi rimski listi so vidno objavili poročila z jugoslovanskega kongresa. «Popolo» je pisal, da je tovariš Djilas, «ko je odbil vse obtožbe proti Jugoslaviji, potrdil željo jugoslovanskih narodov, da hočejo živeti v miru z vsemi ostalimi narodi v svetu.»

«Frankfurter Rundschau» je s podčrtanim naslovom sporočil svojim bralcem, da stremi Jugoslavija za tem, da bi se odstranili vsi nesporazumi z vzhodnoevropskimi državami in hkrati, da jugoslovanski kongres poziva predstavnike organizacij za mir in vidne kulturne in javne delavce, naj pridejo v Jugoslavijo ter tako ugotovijo resnično stanje.

Medtem ko velik del svetovnega tiska tako piše o prizadevanju Jugoslavije za mir v svetu, pa informbirojevska glasila pačijo izjave, dane na kongresu in si izmišljajo neke koncentracije naše vojske proti Bolgariji, Madžarski in Romuniji. Nennijev «Avanti» je na pr. pisal, da hoče agencija «Associated Press» alarmirati svet o miroljubnih prizadevanjih Jugoslavije, hkrati pa «pripraviti alibi za Tita in eventualno druge provokatorje, ki bi po nalogu Washingtona izzvali incidente». Da bi dala «linijo» svojim satelitom, pa je sovjetska revija «Novoje vremja» pisala, da se «strateška cesta Beograd-Zagreb-Trst gradi na osnovi ameriških projektov in načrtov» in dalje, da je «v Jugoslovanski armadi mnogo britanskih, ameriških in francoskih oficirjev» ter da so «v Zapadni Nemčiji posebni centri, ki jih vodijo bivši nacistični oficirji in služijo novačenju nemških letalcev, ki jih je v Jugoslaviji že čez sto.» Pa to še ni vse. «Novoje vremja» trdi celo, da «se v Jugoslaviji gradi mreža letališč in raketnih postaj pod polno kontrolo ameriških predstavnikov» ter da pomagamo, da bo «Trst zgrajen kot stalna baza angloameriških imperialistov». Tako pisanje, poleg mnogih drugih napadov na Jugoslavijo, kaže le, da je to samo nadaljevanje neizzvanega pritiska na našo domovino in da je to del nenačelne in protimiroljubne politike.

Glasu Jugoslavije ni mogoče zadušiti. Temu smo vsak dan priča in to se vsak dan bolj vidi. Jugoslovanski poziv za mir v svetu odobravajo milijoni demokratičnih ljudi. Da je jugoslovanski kongres našel tak odmev med demokratično svetovno javnostjo pa je posebno važno tudi še zaradi tega, ker je Jugoslavija jasno pokazala, kakšna je pravilna pot k miru. Ne delitev sveta v interesna področja in ne lažno govoričenje o miru, v resnici pa rožljanje z orožjem, ampak spoštovanje neodvisnosti vsake države in sodelovanje na načelu enakopravnosti, to je pot, ki bo odvračala vojno nevarnost.

(Iz «Ljudske pravice»)

Nove knjige in revije

Moša Pijade «O Dimitriju Tucoviću». Referat na slavnostni akademiji v Beogradu 19. novembra 1949. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani 1950.

Svetozar Vukmanović - Tempo «O ljudski revoluciji v Grčiji». Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani 1950.

«Gozdarski vestnik», VIII. letnik, št. 5. Mesečni list za gozdarstvo, izide desetkrat v letu, izdaja ga Društvo inženirjev in tehnikov Ljudske republike Slovenije v Ljubljani, sekcija za gozdarstvo in lesno industrijo. Vsebina: Minister Jaka Avšič: Pomen in vloga gozdarstva v socialističnem gospodarstvu; prof. inž. Franjo Sevnik: Svetovni gozdarski kongresi; inž. Viktor Klanjšček: Nove vrste žičnic spuščalk; Gozdarska in lesna posvetovalnica; Sodobna vprašanja; Kratke vesti.

«Šah», leto II., št. 1, glasilo Šahovske zveze Slovenije. Vsebina: Zmaga nad Ameriko — največji uspeh jugoslovanskega šaha; Problemski šah; Kronika.

«Šah», leto II., št. 2. Vsebina: Pot naših šahistov v Svico in Avstrijo; Mar Del Plata — Velik uspeh jugoslovanskega šaha; Turnir v Beli Crkvi; Zvezni turnir prvokategornikov v Ptuju; Kotiček za pouk; Problemski šah; Rešujmo študije; Ostale domače vesti; Inozemstvo.

«NARODNA OMLADINA», izdaja centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije, štev. 3. Vsebina: Z. Krstonošič «O skupnem programu za ideološko znanstveno delo»; J. Fotev: «Planiranje dela v mladinskih organizacijah in vodstvih»; C. Vukovič: «O nekaterih problemih mladinskega tiska»; Acimović: «V zvezi s letošnjimi mladinskimi razstavami in festivali»; «Iz organizacije ljudske mladine»; Bibliografija».

DRAGOTIN KETTE

(Portretiral slikar Vavpotič)

Lani smo se spominjali 50-letnice smrti pesnika Dragotina Ketteja, enega izmed štirih umetniških genijev in stebrov slovenske Moderne, letošnjo pomlad pa smo tiho slavili 50-letnico izida njegovih Poezij. Njegova pesem bo trajno ostala v zakladnici slovenske književnosti. Z njo je mladi poet prelomil epigonstvo mladoslovenskega pesništva in smelo pokazal nova pota. Kette je slovensko pesem prerodil in okopal v svežini narodnega pesništva. Motivi v njegovi pesmi so topli in domači; zdaj hoče v svojih stihih prodreti v življenje okrog sebe, zdaj stremi za zlitjem zunanjosti z notranjim doživetjem; najpogosteje srečujemo pri njem ljubezensko pesem, ki razodeva včasih šaljivo ljubezensko igro, največkrat pa polno težnjo zrelega človeka po ljubljenem dekletu. Skoraj povsod pa skrivaj občutimo njegovo posebno bolečino in trpkost življenja, skozi katero se je prebijal.

Rodil se je 19. januarja 1876 v šoli na Premu, kjer je bil njegov oče učitelj. Že po dveh letih se je družina preselila na Col pri Vipavi, kjer je umrla mati in se je oče vdrugič oženil, nato pa v Zagorje, kjer je obiskoval osnovno šolo. Od leta 1887 do 1896 je bil v Ljubljani, nakar se je preselil v Novo mesto, kjer je 1898 maturiral. Tu je najprej stanoval pri Matevžu Jancu ob sedanji Zagrebški cesti št. 59, pozneje pa v hišici dimnikarja Stamcarja ob sedanji Tavčarjevi cesti št. 5 pod Kapiteljskim hribom.

Umrl je 26. aprila 1899 v stari cukrarni v Ljubljani, kamor se je zatekel po vrnitvi od vojakov. — Za 50-letnico njegove smrti sta bili vzidani dve spominski plošči: prva na rojstni hiši na Premu, druga pa na Stamcarjevi hiši v Novem mestu.

Še bolj bomo utrdili prijateljske vezi z jugoslovansko mladino

Mladina Francije, Italije, Norveške, Švedske, Anglije, mladina kolonialnih zatiranih narodov in Trsta gradi skupno z jugoslovansko mladino študentsko naselje pri Zagrebu

Kljub vsem oviram, kljub strašenju zaradi vojne, kljub sovražni propagandi proti mladinskim delovnim brigadam se nas je zbralo prav lepo število mladincev in mladink na tržaškem kolodvoru, kjer smo čakali, da se z brzim vlakom odpeljemo v Zagreb. Ko smo tako stali na kolodvoru in odgovarjali na vprašanja naših znancev, ki nas so spremili na postajo, smo občutili, da naš odhod na gradnjo študentskega naselja pri Zagrebu ni samo navaden izlet, združen z nekaj dela, temveč dejanje, ki bo imelo svoj odmev v svetu. Do tega prepričanja smo prišli zaradi vprašanj, ki so jih postavljali naši znanci, pa tudi železničarji, civilni policisti in drugi, ki so bili v bližini. Vsi so hoteli vedeti, kam gremo, zakaj gremo na prostovoljno delo, ali bomo delali skupno z drugimi inozemskimi brigadami itd. Res zanimivo je bilo poslušati železničarje in druge, ki so komentirali naš odhod in pravili drug drugemu o neprestanih tranzitih mladinskih brigad, ki so skozi Trst potovale na delo v Jugoslavijo.

Šele proti jutru, ko se je vlak že bližal Ljubljani, smo utrujeni od vzklikanja, pesmi in govorjenja nekoliko potihnili. Vendar nas je bližnja okolica Ljubljane kaj hitro spravila na noge, kajti skoraj vsakdo je poznal kakšen kraj in tolmačil tovarišem: to je Vič, Rožna dolina, Rožnik, Tivoli itd.

Na ljubljanskem kolodvoru smo čakali dobro uro. Našim vagonom so priključili nove in sestavili kompozicijo za Beograd. Nekaj pred deveto uro nas je vlak odpeljal proti Zagrebu, kamor smo prispeli opoldne.

Izstopili smo iz vlaka in razvili naš brigadni prapor. K nam so takoj pristopili tovariši Jugoslovani, ki so nam izrekli dobrodošlico in nas povabili v avtobuse, ki so stali pred postajo. Trije veliki avtobusi so nas skozi mesto odpeljali proti Dubravi.

Že od daleč smo ob cesti zagledali visoke drogove, na katerih so plapolale zastave. Ko smo prišli bliže, smo ugotovili, da se nahajamo pred začetkom bodočega študentskega naselja. Nekaj barak, pred njimi drogovi z zastavami Francije, Italije, Norveške, Svedske, Anglije in zastava češkoslovaške manjšine v Jugoslaviji so bili prvi znaki gradbišča. Takoj za barakami smo zagledali nekaj mladinskih čet, ki so kopale temelje bodočim poslopjem. Mislili smo, da smo prišli na cilj, vendar nas je avtobus vozil kar naprej, da smo se v skrbeh ozirali nazaj. Pred seboj smo zagledali pionirsko železnico, ki se je vila med polji. Na desni strani ceste se je pred nami odprl hrastov gozd, in na naše presenečenje, je avtobus zavozil med široka čebla.

Poskakljali smo na tla in zvedavo gledali okoli sebe. V ozadju nekje med debli smo zapazili barako, iz katere so prihajali in odhajali mladi ljudje v kratkih hlačah. Nekaj se nam jih je približalo, bili so Francozi, in od njih smo izvedeli, da je v hrastovem gozdu logor št. 2, naše novo bivališče. Naši vodiči so nas peljali skozi gozd med barakami ter nam veleli, da se pred eno ustavimo. Odložili smo svoje stvari in pričeli pogovor z našimi sosedi Italijani, ki so prišli pred dvema dnevoma iz Ljubljane. Hitro smo se sprijateljili nato pa šli h kosilu v veliko jedilnico na vrhu griča. Izpred jedilnice je krasen pogled na Zagreb in na vso okolico.

V jedilnici so že bili brigadniki. Posedli smo za prostimi mizami in opazovali naše nove znance. Prav pri sosednji mizi je sedela v družbi enega angleškega in francoskega mladinca mlada zamorka, ki je seveda pritegnila splošno pozornost naših tovarišev. Pri sosednjih mizah so sedeli mladinci vseh mogočih narodnosti. Mnogo je bilo Vietnamcev, Indijcev in dva črnca. Vsa ta res pisana družba se je med seboj že na prvi pogled sijajno razumela, kjer niso pomagale besede, so pomagale kretnje rok, glave, oči.

Naša brigada šteje 83 mladincev in mladink. Še pred resolucijo Informbiroja ni šla v Jugoslavijo tako številčno močna delovna brigada. Pri izgradnji študentskega naselja bomo napravili vse, kar je v naših močeh. Se bolj bomo utrdili in učvrstili vezi, ki nas vežejo z jugoslovansko mladino. Domačim reakcionarjem in kominformistom bomo pa dokazali, da so vse vesti, ki jih trobijo o prisilnem delu istrske mladine, počla laž, kajti istrska mladina in mladina cone A Tržaškega ozemlja sta združeni v enotni mladinski organizaciji, katere člani gredo na prostovoljno delo iz svoje prepričanosti in politične zavednosti. Seznanili se bomo in navezali stike z mladino vsega sveta, ki nasprotuje hegemonistični politiki Sovjetske zveze ter je zaradi tega pretrgala vse vezi z agenti Informbiroja. — s

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANČE

Letošnji razvoj na italijanskih borzah

Kapitalistični investitorji ne zaupajo več sedanji ureditvi delniških družb. Potrjuje se napredovanje koncentracije

Letošnji razvoj tečajev za papirje na italijanskih borzah je pokazal javnosti zopet stran gospodarstva, ki je v krizi. In sicer je ta kriza, kakor v industriji ali v poljedelstvu, namerna in hotena, t. j. do nje je pripeljalo delovanje določenih kapitalističnih skupin, ki teže po koncentraciji delniških paketov v interesu široko zasnovanega in organiziranega monopolizma nad posameznimi gospodarskimi panogami kakor nad gospodarstvom v celoti.

Zadnje dneve se je sicer padanje tečajev na borzah ustavilo, toda ne v toliki meri, da bi odtehtalo poprejšnje strme padce, ki so pričeli zlasti prve dni maja in trajali zdržema, toda v nenadnih skokih, ki jih ne morejo razlagati s sezonskimi ali rednimi konjunkturnimi vplivi. V glavnem beleži črtež dva odn. tri padce v maju, prav toliko v juniju in doslej dva v juliju. Globina je tako velika, da je redno presegala 10 odstotkov, prišla na 20, toda tudi 50 odstotkov.

Mnogo se razpravlja o vzrokih in mnogi se zadovolje z opombo na korejsko vojno. Toda že mnogo pred tem so nastopali najmočnejši znaki krize borz. Gre menda za realizacijo velikih portfeljev, čemur je treba poiskati vzrok. Nekateri menijo, da gre za špekulacijo na «baisse», kakor poprej na «hausse». Toda razen tega kaže, da gre za močne prodaje s strani tistih, ki so računali na določeno razliko med tečajem, po katerem so papirje originalno prevzeli (treba pomisliti na številna povišanja osnovnih glavnic, izdaje novih obveznic itd. prav konec lanskega leta) in med tečajem, po katerem jih lahko realizirajo. Razvoj jih je silil v prodajo, pridružila pa se je še množica «malih» delničarjev, ki so bili pod pritiskom raznih špekulacij. Iz zopetnega dviga tečajev te dni sodijo, da je res tako.

Resni ljudje se seveda izpraševajo, kako je mogoče, da so italijanske borze tako široke, da ne morejo bolje vzdržati takšnih premikov, odn. da ne znajo braniti tečajev, ko jim pa papirji z relativno zelo visoko rento nudijo zato dobro osnovo (delniške družbe v Italiji izkazujejo po bilancah vedno večje dobičke!). Zaključujejo, da je borza izgubila nekdanjo vlogo in je le še ob robu gospodarstva. Niti na koncentracijo delnic nima več vpliva. Torej so niti prešle drugam in je koncentracija, ako ne zaključena, vsaj strogo disciplinirana in se izvaja po točno določenih smernicah. Bolj in bolj z manjšega števila ključnih postojank in skoraj z edinega komandnega mesta. Paolo Pelleri pravi v listu «Globo»: «Koncentracija delnic, ki je ni mogoče ceniti po statistikah o individualni porazdelitvi delniških papirjev, — ker je znano, da vodijo podjetja skupine, ki imajo sicer le odgovornost manjšine, toda v resnici moč večine, in ker je prav tako znano, da je razdrobitev delniških portfeljev v rokah posameznih delničarjev, ki so odsotni in jih nihče ne posluša, negativna stran te namišljene demokratizacije delničarstva in le olajšuje upraviteljem nadzorstvo in vodstvo podjetij». Včasih smo kaj takega čitali le v progresivnih listih in knjigah. Danes je kriza tako resna, da tudi kapitalistična glasila ne morejo molče preko tega. Poudarja se, da gre pri borzni krizi v glavnem za krizo institucije «delniške družbe» kot take, namreč da je treba reformirati bodisi pravno naravo bodisi poslovanje te družbe. Kajti hranitelji so izgubili zaupanje, razen njih pa celo že običajne borzne stranke. Ako kapitalistična javnost ne dobi znova vere v delniško družbo, tudi ne bo trdnosti tečajev njenih papirjev na borzi.

Indeks borznih tečajev v Italiji

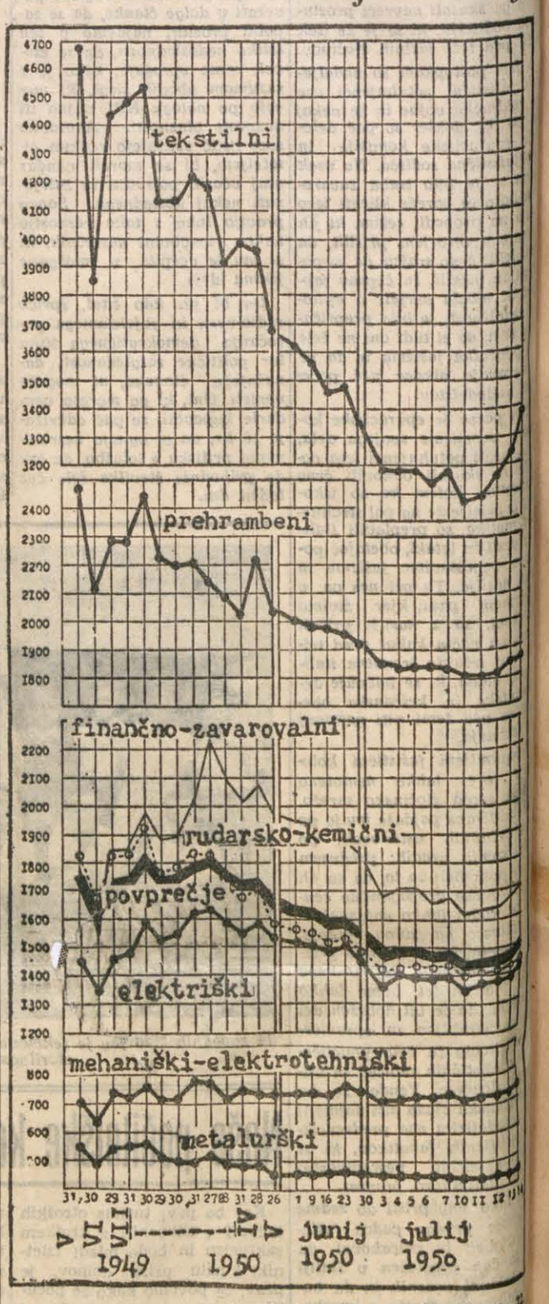

Po 10. juliju so se tečaji pričeli zopet dvigati in so do 20. t. m. napredovali n. pr. pri tekstilnih papirjih do 3700, pri prehrani do 2000, splošno povprečje pa nad 1600 točk. Borzni opazovalci pravijo «tisoč in ena noč» in ne vedo, ali naj pričakujejo nova izboljšanja ali nenaden padec. Nekateri računajo z dolgoročnim naraščanjem tečajev največjih industrijskih skupin.

ŠPORTNI DNEVNIK

Novi jugoslovanski plavalni rekordi

Zagrebška «Mladost» je v Stubiških toplicah priredila propagandno tekmovanje v plavanju, kjer so bili postavljeni trije novi državni rekordi. Vlado Korpes je na 100 m prsno s časom 1:12.4 izboljšal mladinski državni rekord, nova rekorda pa sta dosegli tudi štafeti na 4x100 m, in sicer so mladinci Mladosti v prostem plavanju izboljšali rekord na 4:25.8, člani pa so v mešani štafeti dosegli rekordni čas 4:50.4.

Na 400 m prosto je zmagal Marjan Stipelić s časom 4:52.2, na 100 in 200 metrov prsno pa je bil prvi Finzi s časoma 1:11.6 in 2:40.2. V štafeti 4x200 metrov prosto je «Mladost» dosegla čas 9:12.6, ki sodi med najboljše letošnje rezultate v Evropi. Med plavalkami je Vida Paškvanova na 200 m prsno dosegla najboljši letošnji čas 3:09.0. Pri mladincih je bil na 100 m prvi Milinov s časom 1:04.7 ki je zmagal tudi na 400 m v času 5:19.2. Na 200 m prsno je bil najboljši Korpes s časom 2:49.3.

Waterpolo tekma med Jugom in Jadranom se je prvi dan končala z zmago Jadrana 2:0 drugi dan pa je zmagal Jug z enakim rezultatom.

Kolesarska tekma okrog Avstrije

Zell am See, 25. Vrstni red prihoda na cilj današnje etape Lienz - Zell am See, ki je dolga 95 km in na kateri so tekmovali tudi tržaški kolesarji, je naslednji:

1. Menapace, 3 ure, 34 min. in 48 sek.; 2. Sitowol (Avstrija A); 3. Hoffman (Luksemburg); 4. Seger (Liechtenstein); 5. SCLAUZERO (Trst); 6. Moos (Luksemburg); 7. Deutsch (Avstrija B); 8. FONTANOT (Trst); 16. COK (Trst); 23. COLJA (Trst).

V splošni klasifikaciji je na prvem mestu Menapace, na drugem Hoffman, na tretjem Sclauzero, na šestem Fontanot in na devetem Colja.

Jutri bodo kolesarji ostali v Zell am See, kjer bodo ves dan počivali.

Hajduk mladinski prvak Hrvatske v nogometu

V nedeljo je bila v Zagrebu tekma za republiško mladinsko prvenstvo v nogometu med Dinamom in Hajdukom. Zmagal je Hajduk z rezultatom 2 : 1 (0 : 1).

Tekmovanje za jugoslovansko prvenstvo v tenisu

MARIBOR, 25. — Danes se je v Mariboru začelo tekmovanje za jugoslovansko prvenstvo v tenisu. Na tekmovanju sodeluje čez sto tenisačev iz vseh ljudskih republik Jugoslavije.

Italija in ZDA na olimpiadi v Dubrovniku

Šahovski zvezi ZDA in Italije sta prijavili udeležbo na šahovski olimpiadi, ki bo konec avgusta in začetek septembra v Dubrovniku.

Američani so brzojavno sporočili, da bodo te dni odšli na pot v Jugoslavijo, vendar imen svojih igralcev še niso javili. Italijansko moštvo bodo sestavljali: Porececa, Castaldi, Neater, Giustolisi in Primavera.

„Tour de France"

GINO BARTALI zmagovalec 11. etape

SAINT GAUDENS, 25. — Zmagovalec na najtežji — enajsti — etapi kolesarske tekme okrog Francije — «Tour de France» — je znameniti italijanski kolesarski prvak Bartali. Etapa je dolga 230,500 km in gre od mesta Pau do Saint Gaudensa preko Pirenejev.

Vrstni red prihoda enajste etape Pau - Saint Gaudens je naslednji:

1. Bartali, 7 ur 20 min. 7 sek.; 2. Bobet (Francija), en kolo za Bartalijem; 3. Ockers (Belgija); 4. Geminiani (Francija); 5. Brule (Ile de France); 6. Kirchen (Luksemburg).

Splošna klasifikacija pa je sledeča:

1. Magni (Italija), 73 ur 23 min. in 12 sek.; 2. Kubler (Švica); 3. Bobet (Francija); 4. Geminiani (Francija); 5. Ockers (Belgija); 6. Bartali (Italija);

Po posameznih skupinah pa je klasifikacija sledeča:

1. Italija, 220 ur 20 min. 06 sek.; 2. Francija, 220 ur, 30 min. in 14 sek.; 3. Luksemburg, 220 ur. 36 min. in 36 sek.; 4. Belgija, 220 ur, 45 min. in 15 sek.; 5. Severovzhod Ile de France, 220 ur, 48 min. in 52 sek.

Pismo milanske napredne mladine tržaški demokratični mladini

«Iniciativni odbor za pošiljanje delovnih brigad v Jugoslavijo», ki ima svoj sedež v Milanu, je poslal Zvezi antifašistične mladine za Tržaško ozemlje naslednje pismo: «Dragi tovariši, kakor ste že gotovo brali v listu «La Voce di Trieste» z dne 6. julija, se je v našem mestu, v Milanu, ustanovil «Iniciativni odbor za pošiljanje delovnih brigad v Jugoslavijo». Podobni odbori so bili ustanovljeni tudi po drugih italijanskih mestih.

Iz lista «La Voce di Trieste» smo izvedeli, da tudi vi pripravljate brigado tržaških mladincev, ki bo šla v Jugoslavijo, da da svoj delež pri izgradnji socializma. Želimo vam mnogo uspeha pri vašem delu in upamo na čim prejšnje svidenje v Zagrebu z mladinci vaše brigade. Prva italijanska brigada bo odpotovala iz Milana 5. avgusta. Ob tej priliki se bomo lahko videli in navezali bratske in prijateljske stike med demokratičnimi mladinci iz Trsta in demokratičnimi mladinci iz Milana.

Zelo bi nas veselilo, če bi nam periodično pošiljali razne tiskovine oziroma propagandni material vaših mladinskih organizacij tako iz cone A kakor iz cone B. Obvezujemo se, da bomo to gradivo širili med napredno milansko mladino in s tem pripomogli, da spozna resnico o mladinskem gibanju na Tržaškem ozemlju in resnico o Jugoslaviji.

Želimo vam najboljše uspehe v borbi proti vidalijevskim mladinskim voditeljem in v pričakovanju odgovora vas bratsko pozdravljamo.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Skupina italijanskih kmetov v Jugoslaviji

Skupina italijanskih kmetov in kmečkih delavcev — komunistov in sindikalnih aktivistov — se je v teh dneh mudila v Jugoslaviji. Italijanski kmetje so obiskali razne kmečke obdelovalne zadruge, nove tovarne in ladjedelnice v novi socialistični deželi. — Na sliki vidimo italijanske goste v družbi s predsednikom jugoslovanskih sindikatov Djurom Salajem.

"Verkehr„ znova kritizira tržaške razmere

Dunajska gospodarska revija «Verkehr» z dne 29. pr. m. je — in ne prvič — napisala nekaj kritičnih pripomb na naslov Trsta. To pot izraža nezadovoljstvo avstrijskih strank z razmerami tržaškega špeditérstva. Zlasti zaradi splošnih pogojev in uzanc, ki nikakor ne soglašajo s takšnimi uzancami v Avstriji. Zaradi tega je prišlo tudi že do pogostih sporov. Zamerja se Trstu, da splošni špedicijski pogoji in uzance niso še vedno objavljene in priznane uradno, t. j. od oblasti, kakor je to po srednjeevropskih državah navada. Zakon ureja to materijo v čl. 1737 do 1741 civilnega italijanskega zakonika. Nekaj uzanc je zbranih v zbirki trgovinskih uzanc, ki jo je v 1935 izdala Trgovinska zbornica, kar pa je sedaj že zastarelo. Sicer se sedaj ta zbirka znova pregleduje, toda z avstrijske strani bi želeli, da v Trstu zberejo in uradno objavijo splošne pogoje in uzance špediterske panoge, pri čemer naj se kar najbolj upoštevajo določbe, ki veljajo v naravnem zaledju Trsta, in naj se tržaška uradna zbirka čim bolj prilagodi pogojem in uzancam, ki veljajo v Avstriji.

Nedvomno kritika, ki je umestna. Se bolj bi bilo umestno, da pristojni ugode izročeni želji. Seveda, ako ne mislijo nadomestiti trgovinske uzance s — politično trmo...

Statistika o filmih v FLRJ

Jugoslovansko podjetje za uvoz in izvoz filmov bo letos nakupilo okrog 100 novih filmov inozemske proizvodnje. Prvič bodo predvajali v Jugoslaviji mnoge filme, izdelane po vojni v Mehiki, Argentini in Zapadni Nemčiji. Od konca vojne doslej so predvajali v FLRJ 409 inozemskih filmov, in sicer 230 sovjetskih, 64 francoskih, 34 ameriških, 31 češkoslovaških, po nekaj angleških, italijanskih, poljskih in avstrijskih. Razen tega je bilo predvajanih 10 filmov domače proizvodnje in 200 dokumentarnih kratkih filmov.

Avstrijski promet z Južno Tirolsko: 1,5 milijard lir

V Rivi so sklenili sporazum o posebnem blagovnem prometu med italijansko Trentsko-Južno Tirolsko in avstrijsko Severno Tirolsko-Voralberško. Blagovna izmenjava obsega 30 vrst v vrednosti 750 milijonov lir v vsaki smeri, razen tega pa še 85 milijonov lir carine prostega blaga. To je precej več kakor je znašal promet po dosedanjem sporazumu. Od julija 1949 so v 10 mesecih izvozili z italijanske strani za [illegible] milijonov lir in uvozili z avstrijske za 514 milijonov. Nekatere blagovne kontingente so izčrpali že po nekaj mesecev, druge pa ne, n. pr. sadje, ki ga Avstrijci branijo. Glasila južnotirolskih Nemcev poudarjajo, da se v uspehu tega prometa kaže stoletna tesna gospodarska povezanost teh dveh mejnih področij kot vsakdanja nujnost. Obenem pa se pritožujejo nad avstrijsko delavcijo, ki ni hotela pristati na višji kontingent, namreč na 2 milijonov lir v vsaki smeri. Nasprotno padajo ministra za poljedelstvo Krausa, češ da gleda le na interese njegovih južnoavstrijskih vinogradnikov.

Plačilni promet je urejen na osnovi novega italijansko-avstrijskega trgovinskega sporazuma in se odvija na dolarski osnovi, z obojestranskim kreditnim in brezobrestnim kreditom 150.000 dolarjev. Obrestovanja v lirah ni več.

Za ekonomsko knjižnico

R. GRIECO: INTRODUZIONE ALLA RIFORMA AGRARIA, Einaudi 1949, str. 334, lir 600.—.

Knjiga vsebuje glavne Griecove spise, članke, govore, razne dokumente, ki datirajo od 1927 dalje o vprašanju italijanske agrarne reforme, o kmečkih gibanjih, o odnosih med razredi, o lastniških razmerah in političnih vplivih na delo pred dobrimi 20 leti. Delo je resen, študijski uvod v perečo vprašanje agrarne reforme v Italiji.

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 • Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 1 1-32 - Koper, Ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 90 din
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska - Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST